

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΘ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Α')

Ἀθήνα, 1 τοῦ Μάρτη 1922

ΑΡΙΘ. 756 (ΦΥΛ. 5)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ : Πεζὰ τραγούδια (Συλλογίματα... — Κουρσάος — Καὶ μέσα στις φλόγες).
Κ. ΣΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ : Ἀνέκδοτα γράμματα πρὸς τὸν Ντίετριχ.
ΛΙΝΑ ΣΤΕΦΑΝΗ : Παραμῦθι.
ΑΝΤΩΝΗΣ Ν. ΜΑΝΙΚΗΣ : Ὁ κουρέας τοῦ Λόχου.
Σ. ΒΑΡΙΑΝΟΣ : Παιδικὲς ἱστορίαι.
Ο ΝΟΥΜΑΣ : Φαινόμενα καὶ Πράγματα.
ΧΡ. ΞΕΠΕΡΑΣ : Τραγούδι.
Δ. ΠΟΜΟΝΗΣ : Ἔχω φίλους...
Α. ΒΕΚΙΑΡΕΛΗΣ : Ἀποχαιρετισμός.
ΦΩΦΩ ΒΙΘΥΝΟΥ : Μάσκες.

Π. ΚΑΠΑΣΑΚΑΛΗΣ : Κάποιο πάθος.
Π. ΠΑΡΗΣ : «Μικρὴ — γυιὰς».
ΜΑΚΒΕΘ : Σούνιο.
ΣΤ. ΚΟΥΡΚΟΥΛΑΣ : Ταξίδι.
Κ. ΔΑΝΕΖΗΣ : Ἀπόβροχο.
Α. ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ : Σὺν ὄνειρο.
Μ. ΑΒΔΙΚΟΣ : Τὸ τραγούδι τοῦ μεροδουλιού.
ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ : Τὸ παράπονο τοῦ μαρμάρου.
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ : Νεοελληνικὴ φιλολογία. — Ἑλλ. περιοδικά. — Φιλολογικὲς ὁμιλίαι. Ἐξὴν Φιλολογία. — Χωρὶς γραμματισμόν.

ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Στὸν ἀληθινὸ πατέρα καὶ φίλον

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟ

ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΑΙ...

Ἀκούω τὸν κρότο τῶν πυροβόλων καὶ συλλογιέμαι τὸ νόημά τους :

— Τὶ μυστικὰ νὰ φέρνει τὸ βλήμα, τί λόγια νὰ λέει στὸν αἰθέρα ἢ ὀβίδα; Ἐνα τέτοιο γλυκὸ σφύριγμα, — κάτι σὰν πίφερο στὴν ὠραιότερη ἔκφραση, μπορεῖ νὰ κρύβει μέσα του τὸ θάνατο, τὴν καταστροφή; Καὶ ποῖο χέρι, ναί, ποῖο χέρι τὸ ρύθμισε νὰ σκοτώσει, νὰ καταστρέψει;

Λέω πῶς μέσα σὲ κάθε ὀβίδα κρύβεται κάποιον πνεύμα καὶ κάποια ζωὴ. Ὅσο καὶ νὰ προφυλαχτεῖς, θὰ σ' ἀνταμώσει· θὰ σοῦ γελάσει κόκκινα, ματωμένα, θὰ σοῦ γελάσει μπορεῖ λευκά, παρθενικά...

Σφουραεῖ:

— Ἐρχομαι, σοῦ λέει· Ἀνθρώπε, εἶμαι δῶ. Διψᾶω γιὰ αἷμα. Δὲ θὰ δεῖς τὸν ἥλιον αὔριο. Μὴν κρύβεσαι!

Καὶ ἀδύνατο· θὰ σὲ βρεῖ ὅπου κι ἂν εἶσαι. Μέσα στὴ γραμμὴ τῆς φωτιᾶς, δῶ σὲ μὴν ἄκρη νὰ νεῖρσαι, στὸ βράχο ἐπάνω ἀγγαντεύοντας.

Γι' αὐτὸ συλλογιέμαι καὶ λέω :

— «Δὲν ὑπάρχει τίποτε ὠραιότερο ἀπὸ τὸ νὰ ξαίρεις τὴ Μοῖρα Σου καὶ νὰ περνᾷς τὴ ζωὴ τραγουδώντας. Μὴ ὀβίδα καὶ ἡ ζωὴ. Σήμερα πέρασε μακριὰ καὶ δὲ σὲ χτύπησεν. Αὔριο, ἐκεῖ πού τραγουδοῦσες ἀξέγνοιαστος σ' ἔβριξεν ματωμένο στὸ χᾶμα.

Θαυμάζω ἐκείνους πού ξαίρουνε τὸ βαθύτερον νόημα τῆς ζωῆς καὶ ὁμως τὴ νικᾶνε μὲ τὴ θέληση καὶ τὸ σαρκασμὸ. Στιγμὲς — στιγμὲς μὲ συγκινεῖ περισσότερο σὰν πνεύμα ὁ Κάλιμπαν, παρὰ ὁ Ἄριελ, πού ὄθε περάσει σκορπάει χαμόγελα εἰρωνικά. Καὶ θαυμάζω ἐκείνους πού εἶτε στὸν πόλεμον πολεμιστὲς, εἶτε στὴ ζωὴ ἀγωνιστάδες, ἔχουνε τὴ δύναμη νὰ περάσουνε μὲ τὸ μέτωπο ψηλὰ μὲς ἀπ' τὴ βροχὴ τῶν ὀβίδων γιὰ νὰ κατακτήσουνε οἱ πρῶτοι ἓνα λόφο ἐχθρικό, οἱ δεῦτεροι ἓνα βράχο, τὸν ἀκατάλυτο βράχο πού λέγεται Ζωή.

ΚΟΥΡΣΕΡΟΣ *

Μὲ παριανὸ καϊκι θὰ σκίσω τὸ πέλαγον

*) Ἔχω ὑπόψη μου τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς δυναστείας τῶν Ἐνετῶν στὶς Κυκλάδες. Τότε μὲ τὸ βασίλειον τῆς Βενετσιάνικης ἐπικρατείας, ἀστράφει πλάι στὸ μισοφύγαρον τῶν Τούρκων καὶ τ' ἄλικο φλάμπουρο τῶν Κουρσάρων τοῦ Αἰγαίου. Γνωστὸ εἶναι πῶς αἰματοχάροι πειρατὲς σὰν τὸν Κούρτογλου κατὰ τὸ 1532 καὶ κατόπιν ἄλλοι, ὅπως εἶναι ὁ περιβόητος Angelo Maria Vitaly Colonello, ἐπέβαλλαν λύτρα στὰ βασιλεμένα πιά Δουκάτα καὶ γενήματα σχεδὸν Κύριοι αὐτοὶ τ' ἀνοικτοῦ καὶ ἐλεύτερον πελάγου.

Περὶ σφόδρα θὰ μπορούσε νὰ βρεῖ κανεὶς, ἐχτὸς ἀπ' ὅσα εἶναι στὴν «Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος» τοῦ Σ. Λάμπρου κ. ἄ., καὶ σὲ δυὸ ἀξιόλογες μελέτες πού ἔχω μπροστά μου. Ἡ πρώτη τοῦ κ. Γ. Ναυπλιάνου «Ἐκατονταεπιταλιανῆς τῆς Πάρου τὰ σωζόμενα», τυπωμένη σὲ βιβλίον στὴν Ἀθήνα στὰ 1912, καὶ ἡ δευτέρα τοῦ κ. Χρύσανθου Σουμαρῆ, τοῦ ἐγγενικοῦ αὐτοῦ πρεσβύτη, πού εἶχα τὴν τιμὴ νὰ γνωρίσω στὴ Νάξο, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1920, δημοσιευμένη στὴ Συριανὴ ἐφημερίδα «Ἀθήνη», σὲ πέντε συνεχῆ φύλλα, τοῦ Ἀπριλίου καὶ Μαΐου τοῦ 1915 μὲ τὸν τίτλον «Συνοπτικὴ Ἱστορία τῆς Νάξου».

Π. Α. Τ.

και πειρατής θ' άνοιχτώ στο Αιγαίο, και κουρσάρος και Καταλάνος έρημωτής. Μέσα μου βράζει σαν το σκνάτο κρασί το αίμα μου κ' οι φλέβες μου σα νεροσυρμές χαράζουν στο λαιμό και στα χέρια μου. Κρατάει η γεννιά μου απ' άκατάλυτο δρυ και το κοῦρσος είναι η ζωή και το πλοῦτος μου.

Νά, τα δουκάτα προβάλλουν, στα σμαραγδονήσια του Αιγαίου, ένα — ένα. 'Ο κόλπος της Σάντα—Μαρίας πού μ' έδέχτη, όρμητήρι άς γενεί στο πρώτο ταξίδι.

Με λιθάρι παριανό στα χέρια μου τη δύναμη και το 'Εγώ μου θα επιβάλλω. Ποιό τ' όνομα του Δόγη, και ποιά γαλέρα, και ποιό Κάστρο μπροστά μου; 'Αφέντης έγω και διπλή βούλα στη διάτα μου επάνω :

«Όσοι καρποί κι όποια συγκομιδή, κι δι, τι καλό το Δουκάτο παράγει, σ' έμένα τον 'Ενα, τον αφέντη του Αιγαίου.

«Κι άκόμη θέλω - και το θέλω μου είναι προσταγή για σας — κοράσι σαν τα κρύα της 'Αντρος κρουσιαλλενια νερά, θέλω κοράσι με κορμί λαξεμένο λυγνίτη απ' την Πάρο, με χείλια σαν μπουμπούκια πού δεν τ' άγγιζε ό ήλιος, με στήθια πού νάναι σκληρά σα Ναξιώτικα κίτρα, — γυναίκα μου να την κάνω, τιμή και καμάρι δικό Σας...»

Κι όταν όλα γενούνε όπως πρέπει, κι όταν σφάξω κ' έρημώσω τριγύρα, όταν φραθεί της καρδιάς μου η γνώμη, τότε, με γαλέρα βενετσιάνικη τώρα θα γυρίσω ξανά στις Σάντα—Μαρίας το γαλήνιο λιμάνι.

Και θάμαι πειρατής έγω, και κουρσάρος θάμαι και Καταλάνος—πιό κι απ' τον Τουρκο έρημωτής.

Μέσα μου βράζει το αίμα μου σαν τ' σκνάτο κρασί και θάμαι τζορνεο έγω, το ζυγιασμένο στα νύχια, για καινούριο ταξίδι.

ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΦΛΟΓΗΣ...

Κατεβαίνει περιλυπος απ' τη ράχη του βουνοῦ, μ' ένα κόκκινο μαντήλι στο λαιμό, και τραγουδάει :

Κι άν περνάς, κι ά δεν περνάς
τά κουντούρια σου χαλάς. . . .

Είναι ό Τζόλας ! Στρατιώτης κι αυτός, δπως όλοι. 'Εξυπνα μάτια, κατακάθαρα. Και με το νησιώτικο χρώμα στη φωνή και στο θώρι.

Με ήλιο και με βροχή, με κανονίδι και με γαλήνη, άξένοιαστος αυτός, τραγουδάει με τη παραχακτικά ραγισμένη του φωνή τον άτυχο έρωτά του, σα να μην ξαίρει πού βρίσκεται, σα να μη νιώθει τι γίνεται γύρω του, βυθισμένος σ' έναν κόσμο δικό του, τραγουδάει με τ' άηδόνια και τα κοτσούφια και περνάει τον καιρό του σα νάναι στοῦ νησιού του τα βράχια και να δεματιάζει θυμάρι και φρύγανα.

Τό χιονόνερο τότε δέρνει τότε και τότε ξεσπάει τριγύρω του η μανία του πολέμου. Κι αυτός τί να σκέπτεται άραγε; Κανένας δεν ξαίρει ! 'Άλλοι χαζό τότε λένε κι άλλοι τότε κράζουνε τρελλό. Τα μάτια του όμως πού έχουνε κρατήσει ελη την ξαστεράδα του χαριτωμένου νησιού του, και το παιδικό τ' άθωότατο γέλιο του νησιώτη, άλλην άπάντηση δίνουνε κ' η άδιαφορία του σ' όλα, τότε δείχνει σαρκαστή και φιλόσοφο,—και μέσα στις φλόγες άκόμη έρωτεμένο με την πρώτη ζωή του.

Τραγουδάει τον έρωτά του. 'Ανεβαίνει στα βράχια σαν το κυνηγημένο άγρίμι και τότε σκαρφαλώνει στις άχλαδιές τις άτίναχτες και τότε χάνεται στο φράχτη και μαζεύει βατόμουρα. Σε κάθε του κίνηση όμως δεν ξεχνάει το μεγάλο καημό του. Και ενώ οι άλλοι του φωνάζουνε τόσα, εκείνος με τη παραχακτιά ραγισμένη του φωνή, άδιαφορος σ' όλα, τραγουδάει σαν πρώτα :

Κι άν περνάς κι ά δεν περνάς
τά κουντούρια σου χαλάς. . .

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΧΑΙΤΖΟΠΟΥΔΟΥ

25

Schöneberg, 28 XI 07

'Αγαπητέ Κάρλε !

'Εκείνος που μου έδωσε τις πληροφορίες για τον Σξ. δέν τό είξερε έξ ιδίων του πώς είχετε σκοπό νά κάμετε σεμινάρ: Φοβᾶμαι με δλη αὐτή τήν υπόθεσι, με όλα ὅσα μου είπε, μήπως τόν παρεξηγήσης.

Στόν Πολίτη μπορεῖς νά γραφῆς πῶς έμαθες αὐτά κι' αὐτά. 'Από ποιόν τᾶμαθες δέν χρειάζεται νά τό πῆς. 'Ενα μόνον μήν πῆς, σέ παρακαλῶ : ὅτι ὁ Ραγκαβῆς εκτιμᾷ τό Σξ. για καλλιγράφο. 'Αν τό πῆς αὐτό, εκθέτεις εκείνον στόν ὅποιον τό είπε ὁ Ραγκαβῆς, που δέν τό επιθυμεῖ βέβαια. Καλό θά εἶναι νά μήν ἀνακατέψουμε τόν φίλο μου, ὁ ὅποιος, καθῶς σου έγραφα, μου τά είπε ὅλ' αὐτά ἀπό ἐνδιαφέρον για Σέ, χωρίς νά σέ γνωρίζη προσωπικῶς και ἀπό πόνο στην πατριδα του, που πετᾷ στόν ἀέρα χρήματα, τά ὅποια θυσιάζόμενα για Σέ θᾶπιαναν τόπο.

'Αλλη παρανόησις πάλι. Δέν σου είπα πῶς σκύβεις τῆ ραχοκοκαλιά σου σύ, ἀλλά πῶς εἶσαι ἀναγκασμένος νά σκύψης, ὅπως κι' ὁ καθένας.

'Όσον ἀφορᾷ τά περι μαρξισμοῦ κλπ. ἄς τᾶφήσωμε. Εἶσαι, σάν γερμανός επιστήμων, και σύ ἀρρωστημένος στή μεταφυσική. 'Εγὼ δέν θέλησα νά σέ κάμω σοσιαλιστή, σου ἀπήνησα μόνον προκληθεῖς ἀπό τή σύστασι που μου έκαμες τοῦ Τσιριμάκου και τοῦ ἀρθρου του. 'Αν ἔχης πεποιθησι στή γνώμη πῶς χεις για τό μαρξισμό, πές τῆ δημοσίᾳ στό «Νουμά» πέρνοντας τό μέρας τοῦ Ραμᾶ κ' εκει τά λέμε. 'Εγὼ ἀφορμῆ για συζήτησι θέλω.

Μέ τούς πρώσους σου δύσκολα θά ξεπερδέψω, ὅπως τό θέλουν. Θ' ἀμυνθῶ κ' ἐγὼ με κάθε τρόπο στην ἀρπαχτική τους ὄρεξι. Μοῦ γυρεύουν ὡς τήν ὥρα 182 μάρκες για δημοτικό φόρο μόνο ! Δυστυχῶς δέν μπορῶ νά λάβω τά έξοδά μου ἀπό κάτω για νά φύγω μια ὥρ' ἀρχήτερα. Εἶμαι μάλιστα πολὺ στενοχωρημένος κατά τό παρόν. Θά με υποχέωνες ἂν μπορούσες νά με οικονομήσης τίποτε λίγα. 'Εννοῶ ἂν εὐκολύνεσαι και σύ.

Σου εὐχομαι περαστικά ἀπό τό συνάχι. Κ' ἐγὼ καλά δέν εἶμαι' εκτός αὐτοῦ ἔχω και τῆ μικρῆ μου στό κρεββάτι ἀπό βρογχίτιδα. Βαρέθηκα αὐτό τό κλίμα ἐδῶ με τις ἀρρώστειες.

Μέ πολλούς χαιρετισμούς σ' ἐσέ και στή μητέρα σου ἀπό ὅλους μας.

Σέ φιλῶ
Κώστας

26

München, Steinheilstr. 1 jll. 12 IV 08

'Αγαπητέ Κάρλε !

Μᾶς ἀναψες τόν καθμὸ με τάντάμωμάτα μας στό Βερολίνο και τώρα σέ ποθοῦμε πιδ πολὺ. 'Ὡς τόσο στάθηκε ἀδύνατο νά περάσωμε ἀπὸ τῆ Δειψία. 'Ηρθαμε με τό ταχύτερο μέσον Γένας γιατι εἴμαστε ὅλοι ἀρρωστοι, ιδίως ἡ Σέντα που τήν πήραμε ἀπ' τό κρεββάτι και φήγαμε, μήν μπορώντας ἀφενός νά μείνωμε πέρα ἀπ' τήν πρώτη 'Απριλλου στό σπίτι, ἐξάλλου βιαζόμενοι χάριν τῆς γυναικός μου, που έπρεπε αὐτῆ τήν ἡμέρα νά ἦν' ἐδῶ και νά έγγραφῆ στην Kustlerinnen-Akademie, ὅπου ἀρχίζει συστηματικῆ σπουδῆ. 'Εδῶ καταλύσαμε πάλι στά παλιὰ μας λημέρια και ζοῦμε ἐν εἰδει (δυσαναγνώστο). 'Ησυχο κι' ὁμορφο πάντοτε στό Μόναχο· πιδ πολὺ ἐπιτελιστικο για μένα ἀπ' ὅτι τῶδελα, με ἐπι τέλους μένω εὐχαριστημένος πιδ πολὺ ἀπὸ τήν 'Αθήνα και ἂν και κρύο και βροχερό και σκοτεινὸ και χειμωνιάτικο, υγιεινότερο ἀπὸ τό Βερολίνο. Και ὅλοι ἀναλάβαμε, εκτός ἐμένα που υποφέρω πάντα.

Αὐτά εἶναι τά νέα τῶν φίλων σου, που ἐλπίζουν πάντα νά σέ ξαναῖθοῦνε και περιμένουν γραμμα σου τουλάχιστο.

Στόν Seugenreheidt γράψε, ἂν θέλεις, νά μου στείλουν τῆ συνέχεια ἐδῶ, ἡ ἂν θά προχωρήση γρήγορα τό τύλωμα τότε βλέπω τά τυπογράφ. δοκίμια, ὅπως θέλης ἐσὺ και κείνος τέλος. Για με τό ἴδιο κάνει.

Και τώρα ἐπίτρεπέ μου νά σου ζητήσω τήν ἐξήγησι τῶν κάτω φράσεων, ἂν δέν σου κἀν κόπο.

1) Wohl erworbenen Freiheiten. Τὸ wohl τροποποιεῖ και πῶς τά σημασία τοῦ erworbenen ;

2) buntscheckige Feudalbande. Τὸ b—e, ἔχει ἄλλη σημασία ἀπ' τὸ παραδά.

3) Alles Ständische und Stehende Verdampft, Μπορεῖ νά ἐννοῆ «Κάθε τι τὸ ὑφιστάμενο και καθιερωμένο» ἡ τὸ Ständische ἔχει πάντα τῆ σημασία τοῦ «ἀνήμποτος στή συνέλευσι τῶν τάξεων» ;

4) 'Υπάρχει διαφορὰ μεταξύ Konz entriren και leutalisieren ;

5) Bären hätere, ἀποδίδεται ἐκτριβῶς με τό *τεμπελ. χαιεῖς* ;

6) über sich selbst hinaus treiben, πῶς μποροῦμε νά τό ἀποδώσωμε καλλίτερα ἑλληνικά ;

7) 'Υπάρχει διαφορὰ μεταξύ Kosten marhen και Kosten verursachen, Zunft bürger ἡ Zerftmeister ;

Μέ πολλούς χαιρετισμούς στή μητέρα σου και σέ Σέ ἀπό ὅλους μας.

Σέ φιλῶ ἀδελφικά
Κώστας

27

München, Steinheilsh 11 I. 13 IV 08

'Αγαπητέ Κάρλε !

Σ' εὐχαριστῶ πολὺ για τις ἐξηγήσεις. Μεταφράζω τὸ *Kommunistische Manifest*.

Βλέπεις πού η ανακάλυψη συμφωνεί τέλεια με τις πληροφορίες πού μᾶς ἔδωσε ὁ Κουγέας. Ἡ ἀτιμία του βρήκε ἔδαφος προστοιασμένο ἀπὸ τὸ ρωμέικο ἀπαίσιο σαβινισμό νὰ πιάση τόπο. Κατὰ μὲ τὸ πρᾶγμα εἶν' ἀδιόρθωτο. Ὁ Πολίτης, ὅσο κι ἂν εἶναι λογικός, θὰ φοβηθῆ νὰ ξεσπαθῶση γιὰ τὸ δίκιο. Πατριώτης καὶ ἄνθρωπος τοῦ ἐπισήμου περιβάλλοντος κι' αὐτός. Ὡς τόσο στείλε του τὸ γράμμα καὶ ἄφησε τὸν Κ. Ἀντωνάκη (τί εἶν' αὐτός, κριτικὸς ἴσως;) νὰ γράψῃ στὸ Νουμᾶ, ἂν νομίζετε πῶς μπορεῖ νὰ ὠφελήσῃ. Ἐγὼ εἶμαι προθυμότετος νὰ βοηθήσω. Ἄν δὲν βλάβῃ τὴν ὑπόθεσή σου, ἂν δηλ. ἔχεις καὶ σὺ χαμένη κάθε ἐλπίδα «βγάλε στὸ φόρο τὸ πρᾶγμα». Αὐτὲς εἶν' οἱ ὠφέλειες πού κάνουν στὸν τόπο οἱ ἐθνικόφρονες, οἱ πατριῶτες, πού ἀπὸ ἀταβισμό καὶ σιραβομάρα καὶ περισσότερο ἀπὸ ψυχολογία τάξης βρίσκουν γερὸ ἀντίπαλο καὶ στήριγμα στὶς στήλες τοῦ Νουμᾶ ἐπίσης.

Ἡ γυναίκα μου σ' εὐχαριστεῖ γιὰ τὴς εὐχῆς σου. Ἀληθινά, ἔδω ἄρχισε νὰ ζῆ πράγματι γιὰ τὸ ἰδανικό της. Ὁ ἀέρας τοῦ Μονάχου εἶναι καθαρὸς ζωγραφικός. Κ' ἡ διδαχὴ ριζικὴ καὶ συστηματικὴ.

Πρὶν λάβω τὸ γράμμα σου, θέλησα κ' ἐγὼ νὰ ἐφαρμόσω τὴν ἀεροθεραπεία. Παραπερπάτησα ὅμως χθὲς στὸν ἀγγλικὸ κήπο, δηλ. μιά μιση ὥρα ὅλο ὅλο καὶ σήμερα εἶμαι ἐλεεινότερα. Τὰ ἴδια μέσα δὲν ὠφελοῦν σὲ ὅλες τὶς ἀρρώστειες.

Στὸ λεξικό σου ἔφτασα στὸ τέλος τοῦ R.

Ὅτι νεώτερο μᾶθῃς γιὰ τὴν ὑπόθεσή σου, μεταβίβασέ μου το, παρακαλῶ.

Στὴ μητέρα σου πολλοὺς χαιρετισμοὺς ἀπὸ ὅλους μας ὡς καὶ ἵκαν γράψῃς στὴν ἀγαπημένη σου, μὴ λησμονήσης νὰ τῆς διαβιβάσης καὶ τοὺς δικούς μας.

Σὲ φιλῶ ἀδελφικά
Κώστας

Τὸν κ. Krimbacher δὲν τὸν εἶδα. Θὰ προσέξω, ἂν τὸν δῶ, σ' ὅ,τι μοῦ λές :

Τό : allés Ständisches ἢ Stehendos τὸ εἶπα : *κάθε προνομιοῦχο καὶ στάσιμο*· τί λές ;

28

München, Steinheilstz 1 I e.

Ἀγαπητὴ Κάρλε,

Ἐλαβα τὸ δελτάριό σου κ' εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν προσφορὰ σου ὅσον ἀφορᾷ γιὰ τὴν οἰκογένειά μου. Σοῦ ἀναγγέλω ὅμως ὅτι εὐτυχῶς γιὰ τὴν ὥρα ἀπεμάκρυνα τὸν κίνδυνο τῆς ἐπιστροφῆς στὴν Ἑλλάδα. Καὶ θὰ εἶμαι εὐτυχῆς νὰ τὸν μακραίνω ὅσο μπορῶ περισσότερο, ἔτσι πάντα γιὰ τὴν ὥρα μόνον.

Ὅχι τόσο γιὰ τὸν ἑαυτό μου ἀλλὰ γιὰ τὴ γυναίκα μου καὶ τὸ παιδί μου φρίττω δταν φαντάζομαι πῶς πιθανότατα νὰ τοὺς φέρω πάλι μαζί μου καὶ νὰ τοὺς κλείσω στὸ κινεζικο τεῖχος. Δυστυχῶς τὰ πράγματα χειροτερεύουν. Μὲ τὸ διορισμὸ τοῦ Ἀγγέλου Βλάχου στὸ βασιλ. θέατρο ὡς διευθυντοῦ χάνω σπουδαῖον μέσον συντηρήσεως ὅσον καὶ ἂν χαίρομαι ἐξ ἄλλου πού λυτρώνομαι ἀπὸ ἐργασία ὁ τρόπος τῆς ὁποίας δὲν μὲ ἱκανοποιοῦσε.

Εἶδες τὴ μετάφραση τῆς μελέτης σου στὸ Νουμᾶ. Ἄν τὸν ἐπρόσεξες θὰ παρατήρησες ὅτι σὲ πολλὰ μέρη εἶναι ἀκατάληπτη γιὰτὶ λείπουν λέξεις στὸ μεταξὺ ἢ εἶναι παραμορφωμένες. Αὐτὸ μὲ δυσaráστησε περισσότερο ἀπὸ τὴν προσπάθεια τῆς συμμορφώσεως τῆς γλώσσης τῆς μεταφράσεως μὲ τὸ ψυχαρικό κάλοῦπι. Στὸ μεταξὺ μοῦ ἔστειλε ὁ Ταγκόπουλος καὶ τὸ ἄρθρο σου μὲ τὴν ἐντολὴ νὰ τὸ μεταφράσω. Λέγω ἐντολὴ διότι τὴν ἀποστολὴ μοῦ τὴν συνόδευσε μὲ τὸ ἔξης δελτάριο :

Σοῦ στέλλω τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Δ. καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ τὸ μεταφράσης καὶ νὰ μοῦ τὸ στείλῃς γρήγορα.

Ὁ τρόπος του αὐτοῦ μ' ἐπείραξε καὶ ἡ παρὰ τὴν ἄδειάν μου μεταλλαγὴ τῆς γραφῆς μου (ἐφόσον μάλιστα τὸ υπέγραφα) καὶ ἀκόμη περισσότερον ἡ ἀφροντισία του στὴν παραβολὴ τοῦ ἐντύπου μὲ τὸ χειρόγραφο. Μὴ θυμώσης λοιπὸν ἂν σοῦ πῶ ὅτι τοῦ ἐπέστρεψα μὲ τὴν παράκλησι νὰ μὴ μοῦ στείλῃ πλέον τὸ φύλλο του.

Κ' ἔτσι λυτρώθηκα ἀπὸ κάθε δεσμὸν μὲ κάθε κόμμα καὶ ἰδέα κ' εἶμαι ἡσυχος.

Ἐλπίζω νὰ μὴν θεωρήσης ὡς ἀφορῶσαν καὶ σὲ τὴν ἀρνησίαν μου ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ ἴσῃαι σὺ ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐπιστρεφομένου ἄρθρου τὸ ὅποῖον εἶναι ἀκριβῶς ἐκεῖνο ποῦ σοῦ ζητοῦσα νὰ μοῦ στείλῃς :

Das N, Gr. im neem,

Ἐχεις πολλὴ ἐργασία γράφεις καὶ σὲ μακαρίζω. Τί ὠραιοτέρο ἀπὸ τὴν ἐργασία. Ἐγὼ ἔχω χάσει τὸ ρυθμὸ μου μὲ τὶς περιπέτειες πού εἶχα ἀπρόοπτα.

Ἐχετε καὶ αὐτοῦ καλὸν καιρό ; Ἐδῶ αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα εἶχαμε ἄνοιξι. Ἀλλὰ καὶ τὰ χιόνια δὲν μὲ πειράζουν ὅσο δὲν εἶναι πολὺ τὸ κρύο. Ἐν γένει εἶμαι εὐχαριστημένος στὴ Γερμανία καὶ τὴν ἀγαπῶ ὑπὸ κάθε ἐποψι καὶ πιδὸ πολὺ τὸ Μόναχο. Μ' αὐτὸ εἶμαι ἐνθουσιασμένος. Κρίμα ποῦ δὲν εἶσαι ἔδῳ. Κάθε βῆμα μου ἔδῳ σὲ φέρει στὴ μνήμη μου καὶ σὲ ποθῶ. Ἦσουν ὁ πρῶτος ὁδηγός μου, δὲν πιστεύω νὰ τὸ ἔξασες.

Τὰ σέβη τῶν δικῶν μου κ' ἐμοῦ στὴ μητέρα σου σὲ παρακαλῶ, τὴ φιλοξενία τῆς ὁποίας στὸ grünwald δὲν τὴν ξεχνῶ. Ἐπεράσαμε δύο τρεῖς φορές ἀπὸ τὸ χαριτωμένο μέρος καὶ ξαναεἶδα τὸ σπίτι.

Σὲ φιλῶ ἀδελφικά
Κώστας

ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Τῆς ἀδερφοῦλας μου
ποῦ δὲ θὰν ἀκούσει ποτὲ ἀπὸ τὸ στόμα μου.

I

Ναί, ξαίρω, χίλια, Καλή, παραμύθια. Ἄ θές, νὰ σοῦ πῶ καὶ γι' ἀγάπες. Ἀλήθεια, ξαίρω δυὸ ἱστορίες παλιές, δυὸ μονάχα, μὰ φτάνουν γιὰ σήμερα. Χρόνια ποῦ τις ἀκουσα τώρα καὶ πουθενὰ δὲν τις εἶπα. Φωτιά. Νὰ μοῦ κάνεις καμίνι, γλυκειά μου, τὴν κάμαρη. Μὴ θαρρεῖς πὼς κρυώνω ἄ μαζεύτηκα ἔτσι στὸ τζάκι. Μ' ἀρέσει ἡ φωτιά· μὴ ρωτᾶς, ἀδερφοῦλα. Κ' ἡ γιὰ γιὰ σὰ μᾶς ἔλεγε παραμύθια, θυμάσαι, στὸ τζάκι καθόταν. Δὲν εἶναι πὼς κρυώνω, σοῦ λέω. Εἶν' ὠραίες ἱστορίες, θὰν τὸ ἴδεις. Διὸ ἀγάπες.

II

Τὴν εἶδε στὸ δρόμο του ὁ πρῶτος, τὴν πρώτην ἀγάπη. Μπορεῖ καὶ στὸ σπίτι της ἢ στὸν τσίρκο, δὲν ξαίρω. Μὰ τοὺς χώριζε πληθος, λαὸς—ἔτσι λέει τὸ παραμύθι—μὲς στὸν ἀπέραντο τσίρκο τοῦ κόσμου. Καὶ δρόμος πολὺς. Κι ὄλο ἀγκάθια ὁ δρόμος καὶ κόσμος...

Μὰ κείνος εἶχε χέρι γερό. Καὶ τὸν ἀνοίξε μοναχός του τὸ δρόμο νὰ φτάσει σιμά της. Μὰ εἶταν παιδί ἢ ἀγάπη του. Κ' εἶχε δυὸ μάτια μεγάλα, ποῦ κοίταζαν μ' ἀπορία μονάχα, μὲ γέλιο, τὸ θάμα.

Τῆς εἶπε ποῖός εἶναι, καὶ τότε μονάχα τὸ εἶδε, παιδί, ποῦθε ἐρχόταν καὶ ποῦθε περνοῦσε γιὰ νὰ φτάσει σ' αὐτήν. Καὶ δὲν εἶταν τότε παιδί, μῆτε γυναίκα δὲν εἶταν ἡ ἀγάπη του κἄν. Τὶ ἂν εἶταν γυναίκα δὲ νᾶστηνε μὲ καμάρι τὸ θρόνο της πάνω ἀπ' ὄσα κορμιά κι ἂν πατοῦσε ὁ καλός της. Κι ἂν εἶταν παιδί, θὰ τὴ θάμπωνε πάλι—καὶ βέβαια, δίκια λέει τὸ παραμύθι—τὸ πανέμορφο κείνο στεφάνι ποῦ τῆς ἔφερνε τάμα, τόσο δρόμο ὁ φτωχός.

Καὶ τὸν ἄφισε μόνο νὰ κλαίει στὰ πόδια της... Μπορεῖ ν' ἐκλαιγε ἀμίλητα πιδ πικρά, πιδ βαδιά της καὶ κείνη... Μὰ δὲν εἶχε ἡ πλάση χαρὰ σὰν τὸ κλάμα τους θεῖα, τὸ λέει καθαρὰ τὸ παραμύθι. Τὸ θυμάμαι, ἀδερφοῦλα, καλὰ. Μὴ ρωτᾶς καὶ μὲ κόβεις. Δὲν ξαίρω παραπάνω οὔτε γώ...

... Καὶ δὲν εἶταν γυναίκα ἢ ἀγάπη του νὰ πατάει σὲ κουφάρια. Μῆτε εἶταν παιδί νὰ χαρεῖ τᾶρχοντικά του ὄωρα... Καὶ τὸν πῆρε ἀπ' τὸ χέρι μιὰ μέρα—σπαραγμὸς νὰ τὸν ἔβλεπες—καὶ τὸν ἔσυρ' ἡ ἴδια στὸ βωμό. Καὶ τοῦ λύγισε κ' ἔτραψε, μὰ τοῦ λύγισε ὡς τόσο τὸ χλωμό του τὸ κεφάλι στὴ Μοῖρα... Κι ἔταν κείνος σπαρτάρησε ἀπ' τὸν ἀψὺ του τὸν πόνό, τ' ἀποκρίθηκε μόνο μ' ἓνα π ρ ε π ε ι στεγνὸ καὶ βαρὺ, κ' οὔτε δάκρυσε μπρός του. Παράξενο παραμύθι, ἀδερφοῦλα. Φωτιά, μὰ μὴ λὲς πὼς κρυώνω. Ἡ φλόγα μ'

ἀρέσει. Φωτιά ποῦ νὰ τρέμει τὸ τζάκι. Παραμύθι εἰ αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω.

Καὶ δὲν εἶτανε ἴσαμε δῶ μῆτε γυναίκα καὶ μῆτε παιδί· εἶταν μόνο ἀνείπωτα ὠραία ἢ καλὴ του. Τὸ λέει καὶ τὸ παραμύθι τὸ ἴδιο.

Καὶ κείνος ἐλύγισε ὁ περήφανος, κάτου ἀπ' τὸ χέρι ποῦ λάτρευε. Γύρισε μόνο σὰ στερνὴν ἱκεσία τὰ μάτια του, κ' ἔτρεχαν αἷμα—παραμύθι, Καλή—καὶ τῆς ζήτησε μόνο, γιὰ ὑστατὴ χάρη, νὰ μὴ τὸν ἀφίσει... Καὶ κείνη, ποῦ εἶταν ἀνείπωτα ὠραία, τοῦ τ' ὀρκίστηκε ἐπίσημα στὸ θεὸ της μπροστά, στὴν ψυχὴ της τὴν ἴδια... Τοῦ ἔταξε πὼς θὰ στέκει στὸ πλάι του πάντα. Πὼς θὰ φωτίζει, τοῦ ὀρκίστηκε, τὴ ζωὴ του αἰώνια...

Φωτιά, ἀδερφοῦλα μου. Κρυώνω.

Πεθαίνει μιὰ τέτια ἀγάπη; Καὶ γὼ ἔλεγα ὄχι, ποτέ. Κι ἔμωσ πέθανε, Ἀγάπη μου. Ἔτσι λέει τὸ παραμύθι. Καὶ πέθανε ἀξαφνα καὶ βαριά. Καὶ χωρὶς νάρρωσθήσει· αὐτὸ εἶν' τὸ πικρό. Πεδαμένη, μυστήριον. Ψυχομάχημα, ἀγῶνας, σπασμοί, πάει τὸ κρίνον. Μὲ τὰ ὠραία, μὰ πάει. Καὶ ὕστερα κόλλουδα καὶ κεριά, μοιρολόι στὴ θανά της. Τώρα πιά μῆτε τάφος καὶ μῆτε ἀχνάρι. Ἐνας κράχτης μονάχα, ἡ τύψη τότε-πότε τις νύχτες. Βραχνὰς σὲ δυὸ βλέφαρα κρίνον. Μὰ πάει, πεδαμένη ἢ ἀγάπη...

Μυστήριο, ξωτικὸ παραμύθι. Οὔτε γὼ, ἀδερφοῦλα, δὲν πίστευα. Εἶταν ἀνείπωτα ὠραία ἢ καλὴ του... Μὰ πέρασα χτὲς καὶ τὸν εἶδα σὰ στοιχειὸ στὸ κατώφλι τοῦ πύργου του, μοναχός, νὰ φιλεῖ τὸνομά της ὁ ἔρμος... Τὴν εἶδα καὶ κείνη μακριὰ σ' ἄλλη χώρα νὰ θυμιάζει σκυπτὴ ἕναν τάφο τὸ δεῖλι... Τὸ βλέπεις, πεθαίνει καὶ τέτια ἀγάπη. Καὶ χωρὶς νάρρωσθήσει.

Κρυώνω, ἀδερφοῦλα... Φωτιά.

III

Νὰ μὴν κλαῖς γιὰ ν' ἀκούσεις τὸ δεύτερο παραμύθι μου τώρα. Ἡ δεύτερη ἀγάπη εἶν' ἀγάπη ποῦ ζεῖ. Εἶναι δυὸ δυνατοί. Κι ὀρκιστήκαν εἰ δυὸ στὸ θεὸ τους, στὴν ψυχὴ του καθέννας ὀρκίστηκε. Κείνος πὼς θὰ ζήσει ἢ ἀγάπη τους. Ναί, εἶν' ἀλλιώτικο τοῦτο, Καλή, παραμύθι.

Τὴν περίμενε χρόνια καὶ χρόνια, στὸν ὕπνο, στὸν ξύπνο του, κ' ἦρθε μιὰ μέρα. Καὶ κείνη τὸν ζήτηγε χρόνια στὸ φῶς, τὸν διψοῦσε. Καὶ ἦρθε πιδ ἔμορφη καὶ πιδ πλούσια ἀκόμα ἀπὸ τὸνερο. Τοῦ ἔφερε ὄλα ποῦ δὲν εἶχε χαρεῖ στὴ ζωὴ, ὀμορφιά καὶ ψυχὴ καὶ τραγοῦδι κι ἀγάπη. Καὶ κείνος τῆς χάρισε ἔπι εἶταν στὸν κόσμο ἀκριδὸ, τὴ ζωὴ καὶ τὸ φῶς, οὐρανὸ καὶ τὸν ἥλιο. Θεός...

Καὶ τὴ λέγαν ἀγάπη τὴ χαρὰ τους καὶ εἶτανε σὰ βρισιὰ τόσο ὠχρὸ ἓνα ὄνομα. Καὶ δὲ βρῖσκανε ὄνομα τῆς χαρᾶς τους. Τὴ ζοῦσαν μοναχὰ σὰ θεῖα.

Κι ὁ καθένας τους εἶταν πιδ πλούσιος, πιδ ὠραίος ἀπ' τόνειρο.

Μὴ ρωτᾶς, ἄ λυπάσαι. Φωτιά νὰ χαρεῖς, ἀδερφοῦλα. Δὲν εἶπα πὼς πέθανε ἡ ἀγάπη αὐτῆ. Βλαστημᾶς. Δὲν μποροεῖ νὰ πεθάνει. Ὁρκίστηκε μιὰ βραδιὰ δυνατά, στὴν ψυχὴ του τὴν ἴδια. Δὲν πεθαίνει αὐτὴ ἡ ἀγάπη. Σοῦ τῆπα πὼς ζεῖ.

Μιὰ βραδιὰ μοναχά. . . —μπορεῖ νάταν και μέρα, και πρωί, τὸ ξεχνῶ τὸ παραμῦθι αὐτοῦ — μιὰ βραδιὰ εἶπε ἡ Μοίρα τους νὰ γιορτάσουν τὸ γάμο τους, λέει. Ἦ φλόγα μου καίει τὰ μάτια. Δὲν κλαίω, ἀδερφοῦλα. Δὲν κλαῖν στὴ χαρά.

Μήτε κάλεσμα, μήτε παπάδες. Μουσικὴ μοναχὰ και οὐρανὸς και θεὸς και λουλούδια. Καὶ οὔτε λουλούδια πολλὰ και ἀκριβὰ σὰ σὲ κάθε χαρά. Οὔτε ἄσπρα. Μενεξέδες μονάχα πὸ κάναν μεθῆσι τὸ σπῆτι. Μιὰ νάρκη γλυκεῖα σὰ χασίς. . . Ἦ φωτιά, ἀδερφοῦλα, δὲν κλαίω. Παράξενο, ἀλήθεια, μενεξέδες σὲ γάμο. Καὶ ἔμωσ ἔτσι λέει τὸ παραμῦθι, τὸ θυλάμαι καλά. Ποιὸς τοὺς ἔστειλε ἄχ, τὸ ξεχνῶ. . . μὰ μπορεῖ και κανένας. Μπορεῖ νὰν τοὺς κόψανε μόνοι τους ἢ και κάποιος θεὸς νὰν τοὺς ἔρρηξε δῶρο. Μουσικὴ και λουλούδια. . . Χασίς. . .

* Ἀ λυπάσαι, ἀδερφοῦλα, φωτιά. Μὲ παγώνει τὸ κρύο.

Δὲν πεθαίνει ἡ ἀγάπη αὐτῆ σὰν και τᾶλλο παραμῦθι τὸ πρῶτο. Μὴ ρωτᾶς ἄ λυπάσαι, γλυκεῖα μου. Ὁ γάμος, ἡ στοργή... τί φαντάσματα λές; Δὲ σὲ νιώθω. Σοῦ εἶπα πὸ ὀρκίστηκε μιὰ βραδιὰ νὰν τὴ ζεῖ τὴν ἀγάπη τους μ' ἔποια θυσία. Καὶ εἰν' ἱερὸς στὸ φτωχὸ τοῦ Ἀγαπημένου ὁ ἔρκος. Πὼς εἶναι θεὸς, σοῦ τὸ εἶπα και αὐτό. Μὴ ρωτᾶς, ἄ λυπάσαι.

Τὴν εἶδα μεσάνυχτα σὰ στοιχεῖο στὸ κατώφλι τῆς πόρτας του, ἡ ἔρμη, νὰ φιλεῖ τόνομζ του. Τὸν εἶδα και κείνον νὰν τῆς παίρνει στὰ χέρια του με στοργὴ τὸ κεφάλι ὀλοένα. . . Κ' ἡ ἀγάπη τους ἔκουσα ζεῖ, βασιλεύει ἀκόμα. . .

Φωτιά, μὲ πεθαίνει τὸ κρύο. . .

Μὰ κλαῖς. . . Μὴ μοῦ κλαῖς τὴν ἀγάπη πὸ πέθανε τάχα; Στὴ ζωὴ τρισαλί νὰ μοῦ λές, ἀδερφοῦλα. . .

IV

Κι ἀκόμα, ξαίρω και ἄλλα, Καλή, παραμῦθια γιὰ τὸ δεύτερο τοῦτο. Μὰ σήμερα δὲ βαστῶ παραπάνου.

* Ἀ λυπάσαι, φωτιά και παγώνω.

Μιτυλήνη, Δεκέμβρης 1921

ΛΙΝΑ ΣΤΕΦΑΝΗ

Ο ΚΟΥΡΕΑΣ ΤΟΥ ΛΟΧΟΥ

— Μὰ δὲν μπορῶ, κύρ- Δελία, νὰ βγῶ σκοπὸς ἀπόψε. Ὅλη τὴν ἡμέρα εἰμουνα κάτω στὰ φυλάκια και ξύριζα. Ποῦ ἀκούστηκε ὁ κουρέας τοῦ λόχου νὰ φυλάει και σκοπὸς; Ἐξᾶλλου μὲ κόβει και ἡ κοιλιὰ μου. Δὲν μπορῶ.

— Μπορεῖς δὲν μπορεῖς, θὰ φυλάξεις και θὰ χοροπηδήξεις.

Ὁ κουρέας τοῦ λόχου εἶτανε τῆς πιδ μεγάλης ἡλικίας, πὸ ὑπηρετοῦσε «ὑπὸ τὰς σημαίας». Εἶχε ξεπέσει κι' αὐτὸς στὸ μικρὸ χωριουδάκι πὸ ἔμετε τῶχαμε πρόχειρα χτισμένο στὸ λόγγο γιὰ νὰ περάσουμε τὴν κακὴ περίσταση. Πεντ' ἔξη μπαραγγούλες μικρὲς ἀπ' τὰ σανῖδια τοῦ παρακάτου τούρκικου χωριοῦ, πὸ κάψαμε στὸ πέρασμά μας. Καμμιά τριανταπενταρικὰ στρατιῶτες εἶμαστε-ἔλοι. Ἐγὼ, σὰν ἀνώτερος, μποροῦσα νὰ θεωρηθῶ και δῆμαρχος

Τὸ βράδι ἐκεῖνο δίκιο εἶχε νὰ δυστροπήσει κι' ὁ κουρέας, ὁ Μπάρμπα-Δημητρός. Ἀπ' τὴν περασμένη βραδιὰ χιόνιζε και δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ πάψει. Ἄν βαστούσε ἔτσι, τὸ πρωὶ θὰ σηκωνέμαστε μ' ἕνα μέτρο χιόνι. Εἶχε φτάσει ὡς τὴν ὠρα ἕνα γόνα. Κ' ἕνας ἀγέρας, θέμου φύλαγε, και καταχνιὰ πὸ δὲ μὰς ἄφηνε οὔτε τὴ μύτη μας νὰ ἰδοῦμε.

Πὼς μποροῦσε λοιπὸν νὰ φυλάξει αὐτὸς, ἕνας γέρος ἄνθρωπος, πούχε δέκα χρόνια τώρα στὸ στρατό;

— Ἄλλως τε τί μοῦμαθε γράμματα ὁ πατέρας μου και ἔγινα κουρέας, ἔλεγε ἔτσι στ' ἀστεία, γιὰ νὰ μὴ φυλάω σκοπὸς και μάλιστα σὲ τέτοια νύχτα.

Ἀλήθεια, εἶτανε ἀνυπόφορο και νὰ τρέχει ἀπ' τὸ πρωὶ σὲ δεκαπέντε τόσα φυλάκια γιὰ νὰ ξυρῖζει τοὺς «ἄνδρας». Ἄ! μὰ θάσκαζε.

Ἄλλὰ και ὁ λοχίας ὁ μικρούτσικος—εἶτανε τοῦ 21 —τ' ἦθελες νὰ κάνει; Ἐπειθὸς δὲν ἔφτανε ἡ δύναμη τοῦ φυλακείου νὰ μὴ βγάλει ὑπηρεσία ἀπόψε; Δὲν μποροῦσε. Ἀναγκαστικὰ ἐκεῖνο τὸ βράδι νὰ φυλάξουν ἔλοι. Ἐπειτα, τὸν εἶχε στὴν ἀναφορὰ αὐτὸν τὸν παλιάνθρωπο, τὸ Γιαννιώτη, πὸ ξεπίτηδες ἔφαγε μιὰ παραβάνα, ἀκοῦτε μωρέ, μιὰ παραβάνα ἐλιές κ' ἔκανε ἔμετὸ γιὰ νὰ μὴ φυλάξει σκοπὸς. Ἐτσι τὸκανε πάντα.

— Θὰ τὸν πάρει και θὰ τὸν σηκώσει. Τὴν πεντάρια φυλάκιση τὴν ἔχει σίγουρα και χῶρια ἂν δὲν τὴν κάνει παραπάνω ὁ συνταγματάρχης με τὸ «ἐγκρίνω και ἔπαυξάνω» του.

Κι' αὐτὸς ὁ Μπετχαβᾶς; Μερονυχτὶς συνδαύλιζε τὴν φωτιά και τὴν κρατοῦσε πάντ' ἀναμμένη. Ἄλλη δουλειὰ ἔξω ἀπ' αὐτὴ και ἀπ' τὸ φατῆ, ἕνα μῆνα τώρα, δὲν ἔκανε. Ἐφταιγε ὁ λόχος; Τί νὰ σοῦ κάνει; τόσα ζευγάρια ἄρβυλα και τσαρούχια εἶχε φέρει, κανένα δὲν τοῦκανε. Εἶχε κάτι πόδια, δυὸ μέτρα τὸ καθένα. Χρειαζότανε ἰδιαίτερο καλαπόδι γι' αὐτόν. Ποῦ νὰ

συλλογιστεί η επιμελητεία πώ; έπρεπε να προμηθεύεται κι άρβυλα σά μνήματα μικρού παιδιού, για να φοράει ο Μπετσαβάς;

Γι' αυτό ο λοχίας αναγκάστηκε να μιλήσει, όπως μίλησε, στον κουρέα. Θα φυλάξεις και θα χοροπηδήξεις. Δεν μπορούσε άλλως να γίνει. Να φυλάξει αυτός, λοχίας άνθρωπος; Δεν επιτρέπετο απ' τον Κανονισμό να βγαίνουν σκοποί «οί άνωτέροι». Έπειτα, μήπως έκανε και τίποτε χατήρια; Να κι ο νοσοκόμος, άκοϋς, ο νοσοκόμος μαζί με τον άποθηκάριο του λόχου θα φυλάγανε.

— Τουλάχιστο, κύρ-Λοχία, βάλε με πρώτο νούμερο.

‘Η αίτησή του γίνηκε δεχτή. Κ' έτσι το βράδι στις έξη μέσ' απ' κελλά μου «άπ' το σπίτι του κυρίου λοχαγού» άκουσα το βαρό βήμα και τον ξερόδηχα του σκοπού και σκοπός εΐτανε ο κουρέας του λόχου, ο μπάρμπα Δημητρός.

— ‘Οξου, παλιόσκυλο.

— Τι έχεις, σκοπός, και φωνάζεις;

— Του διαβόλου τὰ σκυλιά μαζευτήκανε τρογύρω στο Μαγερείο και τρώγοντας κόκκαλα άλυχτάνε και δεν αφήνουνε κανένα να ζυγώσει κατ' αυτό.

— ‘Ας τα, μπρέ κουρέα. Του θεού ζωντανά είναι και κείνα. Τι θέλεις να κάνουνε; Πεινάνε.

Μά ο μπάρμπα - Δημητρός, χωρίς καθόλου να προσέξει σ' αυτά που κάποιος του φώναζε από το θάλαμο, εξακολουθούσε να μιλάει μοναχός του.

— Μπρέ καλά λέει ο κύριος άνθροπολοχαγός, σκότωμα θέλανε. Περιδρομιάζουνε, μά δέ μ' αφήνουνε κ' έμένα να κάνω τή δουλειά μου.

Μά ή ίδια φωνή του απάντησε.

— Ναί τή δουλειά σου. Κι πώς δηλαδή να πυρωθεί; στή φωτιά του Μαγερείου. Αύριο τὰ λέμε στον κύριο λοχαγό.

‘Έτσι κάνανε βλοι οι σκοποί. Μιά μικρή βολτίτσα και τζούπ στή φωτιά του μαγερείου. Εΐχανε όμως και κάπως δίκιο. Το κρύο έτσουζε, εΐτανε άνοπόφαρο.

Μά που μαζευτήκανε όλ' αυτά τὰ σκυλιά. ‘Όπου έμνεο έστω κ' ένας στρατιώτης να σου κι ένα κοπάδι από δαύτα. Και λογίων λογίων. Μαντρόσκυλα, κοκκονάκια, κυνηγιάρικα, μπασταρδεμένα. Θύματα κι αυτά της άνεμοζάλης που λέγεται πόλεμος, σπρωγμένα απ' τήν πείνα και το κρύο, τριγυρίζανε τὰ καλύδια μας ζητώντας, σαν πρόσφυγοι διακονιαρέοι, ένα κόκκαλο ή λίγο ψωμί. Άλλού δέν μπορούσανε να πάνε.

Τὰ σπτίτια τὰ γκρέμισε ο μεγάλος σίφουνας. Οι νοικοκυρέοι χαθήκανε. Που πάνε; Ποιός τὸ ξαίρει. Τὰ κοκκονάκια, που τὰ χείδευε ως τὰ χτές τὸ απαλό χέρι της δμορφης χανούμ, βρεθήκανε έξω στους δρόμους δίχως προστάτη.

Τή στάνη τήν πάτησε ο λύκος. Πάει ο τσοπάνης Τόν πήρε κι αυτόν ο πόλεμος στρατιώτη. Τὰ πρόβατα σκορπίσανε έδώ κ' εκεί, και οι άγριοι φρουροί τους, τὰ μαντρόσκυλα, σμίξανε τήν τύχη του με τὰ κοκκονάκια και γινήκανε κι αυτοί ζητιάνοι. Κι' εταν δέ βρίσκανε, τίποτε να ξεγελάσουνε τήν πείνα τους, άλυχτούσανε, άλυχτούσανε σά να κλαίγανε χαμένη εύτυχία. Εΐτανε μία λύπη να τ' άκούς. Μά κι αν βρίσκανε κάτι τις εΐτανε τόσα πολλά αυτά και τόσα λίγα τὰ κόκκαλα, που γινότανε σωστή μάχη ποιό να πρωταρπάξει για να ζήσει. Και πάντα τὰ μαντρόσκυλα νικούσανε, όπως και στή ζωή των ανθρώπων.

Σέ μια τέτοια μάχη βρέθηκε κείνο τὸ βράδι κι ο κουρέας σκοπός.

Γουού, γουούου. . . ‘Ένα σκυλί χτυπήσανε.

— Μή βαρεις, ούρέ, τὸ σκυλί.

‘Ακούστηκε μία βραχνή φωνή. Εΐτανε ο Σπύρος. Παιδί Τσελιγγα, εΐχε ανακηρυχτεί προστάτης των κατατρεγμένων σκυλιών.

— Και τώρα, αιώνια του ή μνήμη. ‘Αμ' δά! δέν υποφέρεται πιά. Μου μπεδικλώσανε τὰ πόδια και γρι-γρι-γρι δέ μ' αφήνανε να κάνω βήμα. Τόν πατέρα τους. . . Νά, μία με τήν ξιφολόγη και πάει λένοντας. Κάπου κει θα νάπεσε.

Εΐτανε ο μπάρμπα - Δημητρός που εΐχε κάνει άπόψε τὸ φονικό, γιατί δέν τον αφήνανε να πυρωθεί στή φωτιά του Μαγερείου.

Τὸ πρωί μερικοί τὸ θάψανε. Χαζεύαμε βλοι κοιτάζοντας. Τάχα εΐχαμε και τίποτ' άλλο να κάνουμε; Μαζί μας κι ο άνθροπολοχαγός του λόχου γιομάτος χαρά. Τὰ φοβότανε σαν τὸ δίζβολο. Τώρα εΐτανε ευχαριστημένος. ‘Ένας εχθρός λιγότερο. . .

‘Ο κουρέας, φουσκωμένος για τήν άντραγαθία του, δηγέτανε.

— Να έτσι τούκανα. Δέν τδλπιζα πώς θα τὸ πετύχαινα. Μά. . . ως είναι. . .

‘Ο άνθροπολοχαγός κοντοζύγωσε τὸν ήρωα και βάζοντάς του ένα τάλληρο στο χέρι του εΐπε κρυφά.

— Μπράβο σου. Παρ' το να πήγς. ‘Από ένα τέτοιο θα παίρνης για κάθε βρωμόσκυλο που θα σκοτώνης.

Κανείς δέν τον εΐδε ούτε άκουσε τίποτα. Μονάχα ο Σπύρος τὸ τσελιγγόπουλο τὸν άκουσε και σιγομουρμούρισε.

— Κρίμας! εΐσαι κι αξιωματικός!..

Μικρά ‘Ασία.

ΑΝΤΩΝΗΣ Ν. ΜΑΝΙΚΗΣ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Είτανε μιὰ χαρὰ νὰ τοὺς βλέπη. Είτανε μιὰ χαρὰ νὰ βλέπη τὸ καλοντυμένο παχουλὸ παιδάκι, ποὶ στὸ στρογγυλὸ προσωπάκι του ζουγραφίζονταν ἡ καλοπέραση, νὰ παίξῃ ἀδελφωμένα μὲ τὸ σκελετώδικο παιδί τοῦ περιβολάρη. Κ' ἡ καρδιά ἀναγάλιαζε, στὴ σκέψη πὼς ἀκόμα δὲν εἶχε φουσηχτεῖ μὲς στὶς ἀθῶες ψυχούλες των τὸ ἀπαισιο δηλητήριο, κι' ἀκόμα δὲν εἶχαν τὰ παιδάκια καταλάβει τὸ βέραθρο ποὺ τὰ χώριζε. Παίζανε τόσο ἄμορφα . . . Κυλιόντουσαν τόσο χαριτωμένα μὲς στὶς λάσπες ποὺ εἶχαν μαζέψει γιὰ νὰ χτίσουνε ἕνα σπιτάκι καὶ νὰ κατοικήσουνε μαζί. Ὁ Γῶγος μάλιστα τοῦ ὑποσχέθηκε νὰ τοῦ χτίσῃ δίπλα κ' ἕνα φουρνάκι γιὰ νὰ ψήνουνε τὰ ψωμάκια. Ἐλεγε κι' ἔλας πὼς αὐτός, πιότερο τῷδελε γιὰ τὰ σῦκα τὸ καλοκαίρι. Παίζανε ἀδελφωμένα . . . τόσο ἄμορφα. Μὰ σὰ βγῆκε τυχαία στὸ παράθυρο ἡ μαμζέλ, καὶ τὸν εἶδε ἔτσι, χωμένο μὲς στὶς λάσπες, ἐφριξε· καὶ σὰν τρελλὴ ἔτρεξε κάτω γιὰ νὰ τὸν ἀρπάξῃ νὰ τὸν σπρώξῃ μέσα στὸ σπίτι, κ' ὕστερα νὰ βρῖση, νὰ διώξῃ μὲ τίς σκουπιτιές τὸ Γῶγο—καὶ νὰ πάῃ στὸν πατέρα του νὰ πῆ πὼς ἔν ξαναδῆ τὸ γιό του νὰ παίξῃ μὲ τὸν Κωστάκη, θὰ τὸ πῆ τῆς κυρίας νὰ τοὺς πετάξῃ ὄξω.

Πίσω ἀπὸ τὸ γυαλὶ τοῦ παραθύρου, μιὰ ψυχούλα τώρα λιώνεται. Δυὸ βουρκωμένα ματάκια κοιτάζουν παραπονιαρικά τὸ μισοτελιωμένο σπιτάκι. Τὰ χεράκια τοῦ μικροῦ μπλέκονται τώρα μ' ἀπορία, τὰ γαλανὰ ματάκια του ποῦταν ταραγμένες σιγὰ σιγὰ ἐνῶ τὰ σουφρωμένα χειλάκια του ψιθυρίζουν, στὴ μαμὰ ποὺ ἀκόμα τὸν ἀγριοκοιτάζει.

— Γιατὶ μαμὰ δὲ μ' ἀφίνει ἡ μαμζέλ νὰ παίξω μὲ τὸ Γῶγο . . . εἶναι τόσο κακὸ παιδί ;

Ἡ μαμὰ κοιτάζει τὴ μαμζέλ ἀγαναχτισμένη.

— Σιωπή· μὰ εἶναι σωστὸ νὰ παίξῃς τώρα σὺ μὲ τοῦ περιβολάρη μας τὸ γιό ; . . . Μὲ τὰ ἀγυιόπαιδα ; Μὰ τ' εἶσαι, περιβολάρης ; Ἄλλη φορὰ καημένε θὰ σ' ἀφήσω νηστικὸ ἀν μοῦ ξαναπῆ ἡ δεσποινὶς τέτοιο πράγμα. Οὔτε φροῦτο δὲ θὰ φᾶς, οὔτε τίποτα, ἀν τοῦ ξαναμιλήσης. Ἐλα τώρα σῦχασε. Δεσποινίς, δὲν τοῦ δίνετε τὸ σιδερόδρομό του, νὰ περάσῃ λίγο ἡ ὥρα του ;

Κι' ἡ μαμὰ θυμωμένη ἀκόμα, σηκώνεται καὶ βγαίνει ἔξω.

Ἡ μαμζέλ τοῦ κουντίζει τὸ σιδερόδρομό του. Καὶ κείνος ἀρκετὰ παρηγορημένος πιά, ἀφίνει τὸ παραχαλλὶ τῆς κάμαρας καὶ τρέχει στὸ μουσαμὰ τοῦ ἀντρέ, ποὺ τρέχει γληγορότερο ὁ σιδερόδρομος . . .

Σιγαλιά. Ὅλα κοιμούνται μὲς στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας. Μοναχὰ δυὸ ματάκια καὶ τ' ἀντικρινὰ παράθυρα τοῦ μέγαρου ἀγρυπνοῦν. Στὸ μικρὸ, χαμηλό, παραθυράκι μιᾶς καλύδας, μιὰ τυραγνισμένη ψυχούλα ἀγρυπνά. Δυὸ ματάκια στηλώνονται μ' ἀπορία καὶ πείσμα στὰ φωτισμένα παράθυρα τοῦ μέγα-

ρου. Τὸ μυαλουδάκι δουλεύει. Καὶ τὸν ἀρπάξῃ ἡ κυρὰ Μαρία, καὶ τὸν σκούνησε, καὶ τὸν χτύπησε, τὸν ἔβρισε, καὶ τὸν πῆγε στὸν πατέρα του νὰ τοῦ πῆ τὰ καθέκαστα κι' ὁ πατέρας του ἀφοῦ τὸν κοίταξε κάμποσο λυπημένα, τοῦ κάνει.

— Θέλεις νὰ μᾶς διώξουν ;

— Μὰ γιατί, πατέρα ; . . . Πὼς παίξω μὲ τὸ Κωστάκη, τί κάνει ; . . .

— Καημένο παιδί . . . Μὰ σὰν ἀφτοὺς εἰμάστε τώρα μεις ; Ἄφτοι 'ναὶ πλούσιοι . . .

Δὲν ἀποκρίθηκε. Ὀλάνοιξε μονάχα τὰ ματάκια του καὶ τὸν κοίταξε μ' ἀπορία. Δὲν εἶταν πρώτη φορὰ ποὺ ἀκουγε τὴ λέξη, μὰ πρώτη φορὰ τοῦκαμε ἐντύπωση. Κι ἀφοῦ μάταια προσπάθησε νὰ βρῆ κάτι ποῦθελε νὰ σκεφτῆ, σὲ λίγο πάλι γύρισε στὸν πατέρα του.

— Πατέρα . . . γιατί ἀφτοὶ νᾶναι πλούσιοι ;

Τὸ ἀφτοί, χωρὶς νὰ θέλῃ, χωρὶς νὰ ξέρῃ τὸ γιατί, τῆπε μὲ μιὰ ἀποστροφή, μ' ἕνα κάποιο μίσος. Μέσα του γενιόταν ἕνας ἀνθρωπος.

— Γιατὶ ἔτσι τοὺς ἔκανε ὁ θεός . . . παιδί μου.

Ὁ μικρὸς δὲν εἶπε πιά τίποτα. Κατέβασε τὸ κεφαλάκι του, κι ὀλημερίς σκέφτονταν . . . Μόνο τὸ βράδι ἐνῶ ἔπεφτε ὁ πατέρας του, σιγὰ, μὲ δειλία ψιθύρισε.

— Πατέρα . . .

— Κ' εἶναι πάλι ;

— Γιατὶ ὁ θεός νὰ μᾶς κἀνῃ ἐμᾶς φτωχοὺς ; . . .

Πὼς πηγαίνω κάθε Κυριακὴ στὴν Ἐκκλησιὰ . . . Δὲν πηγαίνω ; . . .

Ὁ πατέρας ἀναστέναξε.

Στὸ παραθυράκι τῆς καλύδας μιὰ μικρὴ ψυχούλα ἀγρυπνᾷ. Στὸ παραθυράκι μιᾶς καλύδας ἕνας ἀνθρωπος γεννιέται· μιὰ ψυχὴ, μιὰ καρδιά, ἕνα εἶναι, σ' ἕνα χαμηλό, στενὸ παραθυράκι, ρωτᾷ ἀπελπισμένα.

— Γιατὶ ὁ θεός νὰ μᾶς κἀνῃ φτωχοὺς . . . Πὼς

πηγαίνω κάθε Κυριακὴ στὴν Ἐκκλησιὰ . . .

Ἐνα μίσος, ἕνα ἄγριο μίσος γεννιέται μὲς στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ γιὰ τὴν κυρὰ Μαρία. Τὸ κίτρινο ἀπ' τὴν κακοπέραση μουτράκι τοῦ παιδιοῦ κοκκινίζει ἀπὸ ἀγανάχτηση μὲς στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας θυμούμενο τίς σπρωξιές καὶ τὰ χτυπήματα τῆς κυρὰ Μαρίας. Τὰ μαῦρα μάτια, κοιτάζουν μὲ μίσος τάντικρινὰ, φωτισμένα παράθυρα τοῦ μέγαρου, σὰ νὰ κοιτάζουν τὴν ἴδια τὴν κυρὰ Μαρία· τὸ ποδαράκι χτυπᾷ κάτω μὲ πείσμα, ἐνῶ αἱ γροθίτσες σφιγγονται ἄγρια.

Σὲ λίγο μιὰ ἰδέα, μιὰ ἐπιθυμιά, χώνεται μὲς στὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ. Θὰ χτίσει μόνο του τὸ σπιτάκι στὸ πείσμα τῆς κυρὰ Μαρίας. Θὰ τὸ χτίσει πιδ ἄμορφο, μεγάλο, ἀψηλὸ . . . Δὲ βαστᾷ τὸ μίσος του ξεσπᾷ. Γυρῆζει ἀπειλητικά, τίς σφιγμένες γροθιές του κατὰ τὸ μέγαρο, καὶ μὲ φωνὴ θριαμβευτικὴ ξεσπάζει :

— Θὰ τὸ χτίσω μόνος μου τὸ σπιτάκι, κυρὰ Μαρία !!!

Μιτωλήνη 1921.

Σ. ΒΑΡΙΑΝΟΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΣΤΗ 1903

ΒΓΑΙΝΕΙ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΤΟ ΜΗΝΑ

διοχτήτης, εκδότης και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχτικοί συντάκτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΑΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ,
Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ,
ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ Α. ΣΤΕΪΝΜΕΤΣ

Ἐπιστολές, ἐπιταγές κτλ. παρακαλοῦμε νὰ δι-
ευθύνονται: Δημ. Π. Ταγκόπουλο Poste Re-
stante Ἐξωτερικοῦ, Ἀθήνα.

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ:

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα	}	δρ. 30	τὸ χρόνον.
		» 15	τὸ ἕξμηνον.
		» 8	τὸ τρίμηνον.
Γιὰ τὴν Ἀγγλία & Αἴγυπτο	}	£ 1	τὸ χρόνον
		£ 0,10	τὸ ἕξμηνον
Γιὰ τὴν Ἀμερική	}	\$ 5	τὸ χρόνον
		\$ 3	τὸ ἕξμηνον

καὶ γιὰ τὰ ἄλλα μέρη 10 φρ. τὴ χρονιά.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΚΕΙΝΟ πού πρότεινε στὸ περασμένο φίλο ὁ κ. Κότσικας νὰ γίηει ἐδῶ γιὰ τὸ Δοστογιέφσκη, ἔγινε καὶ γίνεται στὸ Βόλο. Καθῶς μᾶς γράφουνε, στὸ Βόλο διοργανώθηκε μιὰ σειρὰ διαλέξεις πάνω στη ζωὴ καὶ στὸ ἔργο τοῦ μεγάλου Ρώσου συγγραφέα ἀπὸ τὸ γνωστὸ δημοσιογράφο καὶ παλιὸ συνεργάτη τοῦ «Νουμᾶ» Τάκη Οἰκονομάκη στὸ ἐκεῖ «Λύκειο τῶν Ἑλληνίδων». Ἡ πρώτη διάλεξι ἔγινε στίς 30 τοῦ Γεννάριου καὶ θέμα εἶχε τὸ πρῶτο μέρος τῆς ζωῆς τοῦ Δοστογιέφσκη καὶ τὴν καταδίκη του. Ἐγινε ἀνάλυσι τοῦ ἔργου τοῦ «Φτωχόκασμος» καὶ διαβάστηκαν κομμάτια ἀπ' αὐτό. Ὁ κ. Οἰκονομάκης, πρὶν μπεῖ στὸ κύριο θέμα, μίλησε γενικὰ γιὰ τὴν ἴσαμε τότε πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τῆς Ρωσίας καὶ τὴν ἐπίδρασί της στὴ φιλολογία. Ἡ διάλεξι αὐτὴ ξανάγινε τὸ περασμένο Σαβάτο. Προχτές, τὴν Κυριακὴ, εἶτανε νὰ γίηει ἡ δευτέρα διάλεξι μὲ θέμα τὴ ζωὴ τοῦ Δοστογιέφσκη στὴ Σιβη-

ρία, τὸ γυρισμὸ του καὶ τὴ δημοσιογραφικὴ καὶ φιλολογικὴ του δράσι καθῶς καὶ τὴν ἀναχώρησί του στὰ 1867 γιὰ τὸ ἔξωτερικὸ. Θάναλυθοῦν τὰ ἔργα του «Ἀθάνατη καρδιά», «Νεκρόσπιτο» καὶ «Νετούσκα». Θά γίηει σ' αὐτὴ τὴ διάλεξι λόγος καὶ γιὰ τὴν πάλη πού ἔγινε τότε μὲ τίς δυὸ φιλολογικὲς σχολές, τοὺς Δυτικόφίλους καὶ τοὺς Σλαυόφίλους, καθῶς καὶ μὲ τὴ μέση σχολὴ τῶν «Ἐδαφιστῶν» ἢ τῶν «Πετροχελιδονιῶν», πού σ' αὐτὴ ἀνήκε κι ὁ Δοστογιέφσκη. Ἡ τρίτη διάλεξι θάφιερῶθῃ στὴν κατοπινὴ του ζωὴ καὶ στὰ ἔργα του «Ἐγκλημα καὶ Τιμωρία», «Ἡλίθιος», «Ἀδερφοὶ Καραμαζώφ» κτλ. Ἔτσι ὁ Βόλος, πνευματικὰ, τραβᾶει μπροστά, πολὺ μπροστά, κι ἀφίηει τὴν Πρωτεύουσα νὰ κυλιέται στὸν κομματικὸ βούρκο καὶ στίς ἄλλες πνευματικὲς ἀηδίες της.

* *

ΖΩΗΡΑ, μᾶς γράφει ὁ φίλος, ἐκδηλώθηκε ἡ πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κίνησι στὸ Βόλο μὲ τίς διαλέξεις τοῦ Βάκου καὶ Βεκιρῆλη περὶ Τέχνης, τοῦ Βλάχου περὶ Παπαδιαμάντη, πού θὰν τίς ἀκολουθήσουν ἄλλες διαλέξεις τοῦ Σαράτη, Δέπου κλπ., καθῶς καὶ μὲ τὴν ἐκθεσι ἔργων ζωγραφικῆς ἀπὸ Θεσσαλοῦς καλλιτέχνας κι ἄλλους περαστικούς. Στὴ μορφωτικὴ ὁμως ἐπίδρασι ποῦχει ὁ Σύλλογος τῶν Ἐρασιτεχνῶν πολλὰ χρωστᾶει ὁ Βόλος.

..

ΑΠΟ τὴν προχθεσινὴ Κυριακὴ θάρχινῆσουνε νὰ δημοσιεύονται στὸ «Ἐλεύθερο Βῆμα», σ' ἐπιφυλλίδα, τὰ «Φιλολογικὰ πορτραῖτα» τοῦ Δ. Π. Ταγκόπουλου, πού ἔνα ἀπ' αὐτά, τοῦ «Ἀχιλλέα Παράσχο» δημοσιέψαμε σὲ περασμένο φύλλο τοῦ «Νουμᾶ». Καθῶς ἀναγγέλλει τὸ «Ἐλεύθερο Βῆμα», ἀπὸ τὰ «Φιλολογικὰ πορτραῖτα θά περάσει ὀλάκερη ἡ νεοελληνικὴ πνευματικὴ ζωὴ τῆς τελευταίας τριακονταετίας (1888—1920) μὲ σκίτσα, μὲ χαρακτηριστικὰ ἀνέκδοτα, μὲ βιογραφικὰ σημεῖωματα (Ρεμπάγῆς, Γαβριηλίδης, Μητσάκης, Ροῖδης, Θέμος Ἄννης, Σουρῆς, Παπαδιαμάντης, Κρυστάλλης, Καμπύσης κλπ.)

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Σκυμμένη πάνω σε' άργαλιό
τὸ νυφικὸ σεντόνι της ὑφαίνει
ἢ ξακουσμένη στὸ χωριὸ
παπαδοπούλα Ἑλένη.

Καὶ τραγουδᾷ τὸ μορφονιὸ
τὸν άντρα ποὺ προσμένει
κι ἀπ' τῆ λαχτάρα ἢ διμορφῆ Λενιὸ
πηγαυνοφέρνει βιαστικά τὸ χτένι.

Ἐνῶ ἢ σαγίτα χέρι μὲ τὸ χέρι,
γοργοπετᾷ, ἔλαφριά, κυματιστῆ
μὲ τοῦ σκοποῦ τ' ἀγέρι.

Σὰν τοῦ καλοῦ της τὸ γοργὸ καρᾷδι
Μ' ἀλοίμονο! Σπάνει ἢ κλωστῆ
καὶ τὸ τραγοῦδι παύει.

ΧΡ. ΕΣΠΗΡΑΣ

ΕΧΩ ΦΙΛΟΥΣ...

Ἐχω φίλους: τᾷθδόνια καὶ τίνθη
σέναν κῆπο γερτὰ καὶ φλιμμένα
ποῦ μοῦ λέν τοὺς γλυκοὺς ἔρωτές τους
μὲς' σὲ βράδια πικρά, μουντωμένα...

Καὶ σὲ νύχτες φεγγαρολουσμένες
μὴ τρελλῆ καὶ νεράιδινη βάρκα
τοὺς φλιμμένους, στὸ σούρουπο, πάγκους,
χινοπόρου νυχτιάτικα πάρκα...

ΔΗΜΟΣ ΠΟΜΟΝΗΣ

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Ἦ Σὺ, ὅπου μοῦ ἐχάρισες γιὰ τὰ μοῦ πάρης πίσω
Τῆς διαλεγτῆς ψυχούλας σου τὸν ἅγιο θησαυρό,
Χαίρε γιὰ πάντα! — Ἄλλιμονο, σὲ λίγο θὰ σ' ἀφήσω
Κ' ἴσως στὸ δρόμο μου ποτὲ νὰ μὴ σὲ ξαναβρῶ.

Ὅμως τὰ λόγια τὰ γλυκὰ δὲ θὰ τὰ λησμονήσω
Καὶ θὰ κρατῶ γιὰ ἀνάμνηση καὶ γιὰ πολὺν καιρὸ
Μέσα στὴ θύμηση βαθειά, ζηλότυπα θὰ κλείσω
Τις πρώτες ποὺ ἀνταλλάξαμε λεξούλες στὸ χορὸ.

Τὰ γαλανὰ τὰ μάτια σου κ' ἢ χαρωπὴ μορφὴ σου
Θὰ μοῦ φωτίζουν πάντοτε μπροστά μου, ζωντανὰ
Καὶ θὰ μοῦ ἀναθυμίζουν τὴ λατρευτῆ ψυχὴ σου.

Κ' ἔτσι: ρατώντας πάντοτε μὴ ἀνάμνηση ἀπαλά,
Θὰ παρατάω τὸν καιρὸ νὰ φεύγῃ ἀγάλι-ἀγάλι,
Μίᾳ εὐτυχίας νοσταλγός, ποῦ δὲ θὰ βρῶ καὶ πάλι.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΒΕΚΙΑΡΕΛΗΣ

ΣΕΛΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΜΑΣΚΕΣ

...Σὰ μαγικὸ καλατάκι, ὅπως στὰ παραμῦθια, τὸ
ξοχικὸ της σπιτάκι! Αὐτὸ—δυὸ ἀνεβαίνει τίς μαρμά-
ρινες σκάλες. Σπρώχνει ὀρηκτικὰ τὴν πόρτα τῆς κοι-
ψῆς της καμαρούλας, τρέχοντας ἴσια σὲ' ὀλόασπρο
κρεββατάκι.

Βιστικά ἕνα ἕνα πετάει τὰ ροῖχὰ της δῶ καὶ
κεῖ. Τὴν ἀελαξένια μάσκα της μόνο ἢ τρελλὴ κολο-
μπίνα κρατᾷ κοντὰ της!...

Τυλιγμένο τώρα σφιχτὰ μέσα στὸ διάφανο σεν-
τόνι τὸ λεπτοκαμωμένο σωματάκι της καὶ ξαπλωμένο
μὲ νοχέλεια, ἀφήνει ἄθιλα νὰ διαγράφονται μαγευ-
τικὲς γραμμὲς, ἀκαθόριστες στὸ μουντὸ φόντο τῆς
μικρῆς καμαρούλας.

Αὐτὸ μάτια μόνο ἀστραφτερὰ, παράξενα, ξεχωρί-
ζουν, πὶδ μουντὰ καὶ ἀπ' τῆς λογῆς-λογῆς σκιῆς, ποῦ
σηματίζουν κλεισμένες οἱ πολὺχρωμες κουρτίνες!
Αὐτὸ μάτια καρφωμένα πάνω στὴ σκοῦρα—μάσκα,

ποῦ μ' ἕνα ἀδιόρατο χαμόγελο τῆς ζωντανεύει τὴν
τρελλὴ ἀποψινὴ φέστα τῆς ἀποκοιᾶς!..

Καὶ μεθίει στὸ στρόβιλο τοῦ χοροῦ καὶ σὰ νᾶν-
τηγεῖ μέσα στὴ μοναχικὴ καμαρούλα ἢ λιχνιστικὴ
μουσικὴ τῆς ὀρχήστρας... καὶ νυθθεὶ τῆ ζᾷλη τοῦ
γλεντιοῦ, καὶ τὴν ἀνατριχίλα ἀκόμα μᾶς ξεχωριστῆς
στιγμῆς!.. Παραξενεύεται!...

Στὸ ζωντάνεμα τῆς εἰκόνας τῆς ἀποψινῆς τοῦ
ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ της, παραξενεύεται!.. Ἡ ἴδια
αὐτῆ;.. Ἀνακατεμένες σκέψεις γεμίζουν τὸ μικρὸ
της κεφαλάκι.. Ἀμφίβολες!

... Κάποτε μὴ ζωηρὴ φαντασία δίνει καὶ σὲ
ἄψυχα ψυχῆ!.. καὶ γιὰ τὴν ὁμορφὴ κολομπίνα
μας, αὐτῆ τῆ φορὰ παίρνει ἢ μάσκα μαγικὴ μορ-
φῆ, παίρνει ζωὴ, μιλά! Καὶ νᾶ...κουνιοῦνται τὰ χέ-
λια της... τὰ βλέπει! Κάτι ψιθυρίζει, τὴν ἀκούει...
Θαρρεῖ πὼς ἀκούει!

«Γλέντα ὅσο μπορῶ νᾶμαι κοντὰ σου, τρελλῆ μου
κολομπίνα. Τὴ χαρὰ, τὴν εὐτυχία σοῦ φέρνω γώ!
Σοῦ χαρίζω τὴ λευτεριά νὰ ζῆσεις ὅπως θέλεις! Χω-

ρίς φύβο ! Σε κρύβω καλοκάγαθα από κάθε κακο-
γλωσσιά. Κουρελιάζω μίαν άλλη μίσκα, πού σου φο-
ροδν παντοτεινά, πλισμένη απ' τὰ χέρια τῆς Πρόλη-
ψης ! Τοῦ Νόμου ! Σπάζω τὴν κοινωνικὴ μίσκα, πού
σου δεσμεύει τὴ διάθεση . . γιὰ λίγο καιρό . . τὸση
ζωὴ μοῦ χάρισαν ! Διγόχρονη ἀλλὰ μὴ χάσεις οὔτε
λεπτό ! ζήσε ! »

Ἔτσι ἡ μάσκα τῆς μιλοῦσε ! Λόγια, βγαλμένα
ἀπ' τὴν ἴδια τῆς τὴ σκέψη !

Χαμογελάει !

Με μίαν ἀπότομη κίνηση κρύβει τὸ γουρὸ κεφα-
λάκι τῆς κάτω ἀπ' τὸ κάτασπρο σεντονάκι, ἀποφα-
σισμένη ν' ἀκούσει — τὸ πλανευτικὸ μῆλημα τῆς
μάσκας ! !

Καλλιθέα 8. 2. 1922

ΦΩΦΩ ΒΙΘΥΝΟΥ

ΚΑΠΟΙΟ ΠΑΘΟΣ

Κάποιο πάθος ὀργῆς μ' ἐκυρίεψε
καὶ γυρεύω τὸ θῦμα μπροστά μου
Νὰ συντρίψω στοχαζομαι ἄγριος
τὴ μεγάλη κι ὠραία χαρὰ μου.

Πόσους κόπους γι' αὐτήνα δὲν ἐννοιῶσα
Στὸ παλάτι τοῦ ὄνειρου τὴν πῆγα
Μὰ βαριά πὼς μοῦ φαίνεται σήμερα
Στὴ στενὴ μου τὴν κίμαρα γύρα !

Βλοσυρὸς τὴν κοιτάω, στοχαζομαι
τὴν κακία πού κρύβει γιὰ μένα,
τὰ παλιά μου λογιάζομαι αἰσθήματα
στοὺς καημοὺς τῆς ψυχῆς μου θαμένα.

Καὶ σηκώνομαι ἄγριος κ' ἔτοιμος
νὰ συντρίψω βαριά τὴ χαρὰ μου
καὶ νὰ γύρω ξανά στὴν ὀρφάνια μου
στόν παλιὸν ἔρωτά μου !

Π. ΚΑΠΑΣΑΚΑΑΗΣ

“ΜΑΚΡΗ - ΓΙΑΛΟΣ,”

Τὰ βίβρανά μου, τίς χαρές, τίς λύπες μου καὶ τοὺς
[καημοὺς
Τοὺς πόθους μου καὶ τὰ ὄνειρα, μικρὸς σὰν ἐπερνοῦσα,
Ρωμαντικὴ «Μακρὴ-γιαλὸ» μὲ τοῦ κυμάτου τοὺς ρυθ-
Σοῦ σιγοτραγουδοῦσα. [μοῦς

Κ' ἔτσι ἀν ξεφύγω κάποτες ἀπὸ τὴ μάβρην ἀγκαλιά
Τῆς ξενητιάς καὶ ξαναρθῶ—Σὺ μαγικὸ ἀκρογιάλι,
Κυματοτραγουδώντας μου, τὰ περασμένα, τὰ παλιά
Θὰ μοῦ θυμίσεις πάλι.

Π. ΜΑΡΗΣ

ΣΟΥΝΙΟ

Θαμπογραμμένα γύρω τ' ἀκρογιάλια
Τῆς Ἀττικῆς τῆς γῆς τῆς δοξασμένης
Καὶ πέρα τὰ νερά τῆς μαγεμένης
Τῆς θάλασσας . . . Ρόδινα σὰν κοράλια,
Ἦ ὅπως ρόδα μέσα ἀπ' ἀνθογυάλια
Νά τα, προβάλλουν στῆς γαληνεμένης
Τῆς θάλασσας καὶ τῆς ἀφροπλάσμένης
Τὸ φόντο, καὶ σοῦ φέρουν ἀναγάλια,
Κάτια νησάκια, σὰ μῆδ' μαγεμένης
Λησμονημένης γῆς μικρὰ κομμάτια..
Κι ἄθελα, ξαφνικά, κλείνεις τὰ μάτια
Καὶ μῶλο σου τὸ εἶναι ἀνασαινεῖς
Τὴ γύρω σου ζωὴ πού πλημμυρίζει.
Κάποιο καινούργιο φῶς, πού λαμπυρίζει !
ΜΑΚΒΕΘ

ΤΑΞΙΔΙ

Γιάννη Ν. Σκανδ . .

Λάσκα λίγο παννί ! Στοῦ πελάου τὸ διάβα,
Σὰν ἡ ὄρα ὠχρὸ τὸ βασίλεμ' ἀφήσει,
Ἢ ψυχὴ μου γλικά μιὰ ψυχὴ θὰ φιλήσει ! .
Λάσκα λίγο παννί μιὰ στιγμὴ κι' ἀπὲ τράβα !

Τιμονιέρη καλέ, μὲς στὴν ἄρρωστη δύση,
Μαραμένη μιὰ—μιὰ θύμησή μου προβάλλει,
Καὶ μοῦ πνίγει ἀπαλὰ τῆς καρδιάς τ' ἀνθογυάλι,
Ποῦ μιὰ μοῖρα κακὴ μούχει χρόνια ραγίζει !

Θὰ σ' τὸ πῶ ! (Μιὰ χαρὰ ἐκυλοῦσε ἡ βαρκούλα
Καὶ τὰ πλάγια οἱ ἀφροὶ μυστικά τῆς φιλοῦσαν.
—Ἄς μὴν κοίταε κανεῖς !—Τ' ἄστρα γύρω κοι-
[τοῦσαν.

Ἦ ! πὼς μένει—ὠϊμέ—στὴν πικρὴ τὴ ζωοῦλα.
Ἔναν ὕπνο βαθύ, μοναχὰ νὰ γυρεύει !)
Λάσκα λίγο παννί, μιὰ ψυχὴ ταξιδεύει ! . .

Ἄθῆνα

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΟΥΡΚΟΥΛΑΣ

ΑΠΟΒΡΟΧΟ

Λιγόθυμα ἀνθη, πού ἀργοσβήνετε
Στὴ νοτισμένη γῆ, ξεφυλλισμένα,
Μέσ' στὸν καημὸ σας τὸν ἀνείπωτο,
Πὼς μὲ ξεχάσατε ἔτσι ἐμένα,
Καὶ ξεκινάτε ἀργὰ κι' ἀμίλητα,
Γιὰ τὸ ταξίδι τοῦ Θανάτου,
Χωρὶς νὰ στείλτε ἕνα χαιρέτισμα
Σ' ἐμὲ πού ἀφίνετε ἔδω κάτω;

ΚΥΡΟΣ ΔΑΝΕΖΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Τὸν ἐρχόμενον Ἀπρίλην ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Χ. Γυνιάρη καὶ Σια ἐκδίδει τὸ νεώτατον τρίπραχτον κοινωνικὸν δράμα τοῦ Δ. Ταγκόπουλου «**Η ΜΗΤΕΡΑ**». Τὸ δράμα αὐτὸ εἶναι ἀμειρωμένο «στὶς λίγες σήμερα μὰ, σίγουρα, πολλὰς αἴθριο ἀληθινὰς μητέρας ποὺ θὰ μπορέσουνε νὰν τὸ νιώσουνε κ' ἔτσι θὰ μπορέσουνε νὰ ὑψώσουνε τὴν ψυχὴν τους καὶ τὴ σκέψην τους πᾶνω ἀπὸ τὰ καθιερωμένα καὶ πᾶνω ἀπὸ τὴν ἐγκληματικὴν ἠθικὴν τῆς Ἀσιατικῆς κοινωνίας — μιᾶς κοινωνίας οὐσιαστικὰ ἀνήθικης». Ἡ ἀφιέρωσις αὐτῆ, μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς, πὼς εἶναι τὸ leit motiv τοῦ νέου ἔργου τοῦ Ταγκόπουλου, ἐνὸς ἔργου καθαρὰ ἐπαναστατικοῦ, ποὺ ὁ συγγραφεὺς τοῦ τὸ δούλεψε μὲ ἀγάπην καὶ τὸ θεωρεῖ ὡς τὸ τελειότερον σκηρικὸν ἔργον τοῦ. Τοῦ ἴδιου συγγραφέα ὁ Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Ἐλευθερουδάκης» τυπώνει τῶρα τὸ «**Καινούριον σλίτι**» (τρίπραχτον δράμα) καὶ τὰ Ἀλεξανδρινὰ «**Γράμματα**» τυπώνουν τὸ «**Ἀγαπώντας**» (σειρὰ ἀπὸ παλιὰ καὶ καινούρια διηγήματα).

Γ. Κιτροπούλου: «**Στὰ σύνορα τῆς Δόξας**», καὶ «**Ἐνα μεγάλο μῖσος**», Ἀλεξάνδρεια 1922.

— Δύο βιβλία μὲ διηγήματα, γραμμένα μ' ἐπιμέλειαν καὶ μὲ ὕψος ἀπλὸν καὶ ἄτρωτον. Ἡ γλῶσσα ζωντανή, μὰ ὄχι ὕψως θὰ ἔπρεπε καθαυτὸ κανονικὰ δημοτικῆ.

Ἑλληνικὰ περιοδικά.

«**Βωμός**», Περιοδικὸν ποὺ βγαίνει στὸ Παρίσι καθ' ἑκαπέντε μέρες, μὲ διευθυντὰς τοὺς νέους Γιάννη Ἰβράκη καὶ Ἀ. Ἀλευρόπουλο. Φύλλον τοῦ Γενάρου 1923, μὲ συνεργασίαν τοῦ Παλαμᾶ, Καστανάκη, Τυμφορηστοῦ, Τιτόπουλου, καὶ μὲ μετάφραση ἀπὸ ξένους ποιητὰς.

«**Ἐντιάδα**», Μηνιατικὴ φιλολογικὴ ἔκδοσις ποὺ βγαίνει στὴ Χιό. Φύλλον τοῦ Γενάρου 1922 μὲ συνεργασίαν διαλεκτῆ. Ἡ Ἐστιάδα ὅσο πάει καὶ γίνεται καλύτερη. Στὸ φυλλάδιον τοῦ Γενάρου δημοσιεύεται κ' ἓνα περισπούδαστον ἄρθρον τοῦ Ψυχάρη, σὺν ἀπάντησι στὸ ἄρθρον τοῦ Παρορίτη: «**Νουμᾶ καὶ Ψυχάρη**».

«**Φωνὴ τοῦ ἐργάτη**», Βδομαδιατικὸν ὄργανον τῆς Ἑλληνικῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐνώσεως στὴν Ἀμερικὴν. Βγαίνει στὴ Νέα Ὑόρκη. Θὰ συσταίναμε στοὺς συντρόφους τῆς Ἀμερικῆς κανονικώτερον τὴ δημοτικὴν τους.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

Στις 19 τοῦ Φλεβάρη στὴ σάλα τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ὀδείου» διοργανώθηκε φιλολογικὴ ἀπογευματινὴ γιά τὸ «Σολωμὸς». Μίλησε ὁ κ. Φ. Μιχαλόπουλος, καὶ ἀπάγγειλε διαλεκτὰ ποιήματα τοῦ Ἑρτανησιώτη ποιητῆ ἢ κυρία **Θεώνη Δρακοπούλου**, καθηγήτρια τῆς ἀπαγγελίας στὸ Ὀδεῖον, καθὼς κ' οἱ μαθητρίδες τῆς. Τώρα ἐτοιμάζεται στὸ ἴδιον Ὀδεῖον, ὁμιλία γιά τὸν **Παλαμᾶ** ἀπὸ τὴν **Ρήγα Γκόλφη** μὲ ἀπαγγελίαν τῆς κ. Θ. Δρακοπούλου, καθὼς καὶ ἀπὸ τὶς πιδκαλὲς τῆς μαθητρίδες.

ΞΗΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ἩΝΑ ΟΥΓΓΑΡΕΖΙΚΟΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ὁ γιὸς τοῦ γνωστοῦ Οὔγγρου ποιητῆ Dalmady Gyözö, συγκεντρώνοντας ὅλα τὰ ἔργα τοῦ μακαρίτη πατέρα του, τυπωμένα καὶ ἀνέκδοτα, σκοπεῖ νὰν τὰ ἐκδώσει, μαζὶ μὲ ὅσα ἀπ' αὐτὰ ἔτυχε νὰ μεταφραστούνε σὲ ξένες γλώσσας. Ἐνα τρυφερώτατον νανούρισμα τοῦ Dalmady, ποὺ ἔχει μεταφραστεῖ καὶ στὸ Γαλλικόν, μᾶς ἔστειλε γιά τὸ «Νουμᾶ» μεταφρασμένον στὸ νεοελληνικόν ὁ Οὔγγρος Ἑλληνοστίης κ. Ἀντρέας Χόρβαρτ.

Εἶν' ἡσυχὴ ἢ νύχτα γαληνεμένη, ὡς ἂν τὴ θάλασσα, ποὺ δὲν ταράζει τὰ στρωτὰ κύματα ἀέμου πνοῆ. Σωπαίν' ἢ φλογέρα. Τὸ κεφαλάκι γέρνει ἀπὸ τὴ νύστα καὶ τὸ λουλούδι.

«Κοιμήσου, κοιμήσου

Χρυσὸ μου παιδί!»

ὦ! πότε τελειώνεις νύχτ' ἀτέλειωτη! ὦ! πότε ἀφίηνεις τὴν ἀκοίμητην τὰ βουρκομένα τῆς μάτια νὰ κλείσει; Τὴν καρδιὰ τῆς μαύρης μὲ ἴσκιους σκιαζεὶ τὸ καντηλάκι τῆς ποὺ τρεμοφέγγει.

«Κοιμήσου, κοιμήσου

Χρυσὸ μου παιδί!»

Κουνιέται ἢ κούνια καὶ τὸ φεγγάρι κοιτάζει τὴ νύχτα Κ' ὄνειρόπολεϊ εἶναι μεσάνυχτα. Ποιὸς ψιθυ-

ρίξει ; Τὴ μαύρη τὴ μάνα ποιός τὴν τρομάξει μές' στὴ βουβὴ νύχτα καὶ φεύγει πάλι ;

«Κοιμήσου, κοιμήσου
Χρυσό μου παιδί !»

Δὲν κλαῖν' πιά τὰ μάτια. Τὰ χλωμά χεῖλη δὲ βγάδουν τραγούδια, μόν' λέει ἡ μαύρη : — «'Αόρατο πνεῦμα ἀλαφρομπαίνει τῆς νύκτας τὴν ὥρα καὶ βαλσαμώνει σὺν καλῇ μητέρα κάθε μας πληγῇ.

«Κοιμήσου, κοιμήσου
Χρυσό μου παιδί !»

Εἶν' κόκκινη ἡ αὐγὴ. Πιὰ ἤσυχάζει τὸ χρυσό παιδάκι. Πιὰ δὲ στενάζει, πιά δὲν κλαίει, δὲν πονεῖ. Βαλσαμωμένη πιά κάθε του πληγῇ. Καὶ πιά δὲν ἀκούει τὴν ἀπελπισμένη τῆς μάνας φωνή :

«'Αχ ! Ξύπνα ! "Ω ! Ξύπνα !
Χρυσό μου παιδί !»

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΝΑΧΟ : 'Ο Κάρλ Λήμπκνεχτ.—
'Ο ἀρχηγός καὶ ὁ ἄνθρωπος.—Περικοπέδες ἀπὸ γράμματά του. 'Ἐνα ποίημά του.

'Ο πραγματικὸς τύπος τοῦ ἀληθινοῦ πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ στὴ νεώτερη Γερμανία εἶτανε ὁ Κάρλ Λήμπκνεχτ. 'Όταν ξέσπασε ὁ μεγάλος πόλεμος, εἶτανε βουλευτὴς στὸ γερμανικὸ Ράϊχσταγ. 'Ἐνῶ ἄλλοι φίλοι καὶ συνάδελφοί του — βουλευτὲς τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος, δὲ δίστασαν οὔτε ἓνα λεπτό νὰ ξεκινήσουν γιὰ τὸ Μέτωπο, τραβηγμένοι ἀπὸ τὴν τότε πολιτικὴ καὶ πατριωτικὴ κανταλιτὲ τῶν μαζῶν, ἔμεινε ὁ Λήμπκνεχτ στὸ Βερολίνο, γιὰ νὰ πολεμήσει, στὸ δικό του μέτωπο, γιὰ τὴν ἰδέα του, γιὰ τὴν ἀλήθεια, κατὰ τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Καὶ ὅτι δὲν εἶτανε ἡ δειλία πού τὸν ἔκανε νὰ μένει σπῆτι — ὅπως συνέβαινε μὲ τόσους ἄλλους «πατριῶτες» κουραμπιέδες—, δείχνει δλόκληρη ἡ κατοπινὴ του δράση, ἡ ὅποια τέλειωσε μὲ τὸ μαρτυρικό του θάνατο στοὺς δρόμους τοῦ Βερολίνου. 'Απὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ πολέμου ἀρχίζει τὸν ἀγῶνα του κατὰ τοῦ μιλιταρισμοῦ καὶ τοῦ καπιταλισμοῦ. Γιὰ νὰ ἀπαλλαγεῖ ἡ κυβέρνησις τοῦ Κάιζερ ἀπὸ τὸν ἐνοχλητικὸν αὐτὸν προπαγανδιστή, τὸν στέλνει πότε στὰ χαρακώματα καὶ πότε στὴ φυλακὴ. 'Αλλὰ καὶ ἐκεῖ δὲν παύει τὸν ἀγῶνα του γιὰ τὸν ἀνθρωπισμό, κατὰ τῆς Καίζεριανῆς βίας πού μὲ τὸ ἐπανωφόρι τοῦ «πατριωτισμοῦ» καὶ τῆς «κινδυνεύουσας πατρίδος» γαρκώνει τὶς ἀνήξαιρες μάζες.

'Απὸ τὸ χαρακώμα καὶ ἀπὸ τὴ φυλακὴ συνεχίζει ὁ Liebknecht τὸν πόλεμό του κατὰ τοῦ καίζεριασμοῦ. Γράφει γράμματα στὴν οἰκογένειά του καὶ στοὺς φίλους του, καὶ σὲ κάθε γραμμὴ βλέπομε τὸν «ἄνθρωπο» Λήμπκνεχτ, τὸ φίλο τῶν παιδιῶν, τῶν λουλουδιῶν, τῶν δυστυχισμένων, τὸν ποιητὴ, τὸ μεγάλο

ἀγωνιστὴ γιὰ μιὰ καλύτερη τύχη τῆς ἀνθρωπότητος. Κάνει σημειώσεις ἡμερολογίου, πού δείχνουν ὅτι μὲ τὸ Λήμπκνεχτ δὲν ἔχασε μόνο ἡ Γερμανία ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα τῆς πνεύματα, ἀλλὰ καὶ δλόκληρη ἡ ἀνθρωπότης. Τὰ γραμμένα του εἶναι σὺν ἓνα κομμάτι τῆς ψυχῆς του. Δείχνουν, ὅτι ἡ ἰδεολογία του, ἡ κοινωνικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ, δὲν εἶναι τίποτε πού νὰ στηρίζεται ἐπάνω σὲ ὑπολογισμούς, ἀλλὰ ὅτι εἶναι αὐτὴ ἡ ζωὴ του. 'Ἡ ἰδεολογία εἶναι ἀχώριστη ἀπ' ὅλα ὅσα τὸν περιτριγυρίζουν; ἀπὸ τὴ γυναίκα του, ἀπὸ τὰ παιδιά του, ἀπὸ τὴ φύση, ἀπ' ὅλο τὸν κόσμον. 'Ο Λήμπκνεχτ εἶναι ὁ πολιτικὸς καὶ κοινωνικὸς ἀρχηγός πού ἀγαπάει ὅλο τὸν κόσμον μὲ ὅλη του τὴν καρδιά, τὸ μεγάλο καὶ τὸ μικρό. Καὶ στὸ πῶ μικρό, ἅμα εἶναι ὁμορφος, βλέπει τὸν καθρέφτη τοῦ σύμπαντος, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς καλοσύνης. Μέσα ἀπὸ τὴ φρικτὴ τῆς ζωῆς τοῦ χαρακωμάτου γράφει στὰ παιδιά του λόγια σὺν τὰ ἐπόμενα : «ὅτι εἶδα ἀνάμεσα σὲ τόσα ἄλλα καὶ χρωματιστὲς κάμπιες, χαρούμενες πεταλοῦδες, λογῆς λογῆς πουλάκια καὶ πολλὰ λελέκια σᾶς τόγραφα, πιστεύω, τὶς προάλλες...» 'Απὸ ἓνα ἄλλο γράμμα σὲ ἓναν ἀπὸ τοὺς γιούς του, ἄς ἀναφέρουμε ἐδῶ λίγες γραμμές, γιὰ νὰ δεῖξομε στὸν ἀναγνώστη ἓνα κομμάτι τῆς ψυχῆς τοῦ ὑπέροχου πολιτικοῦ, πού οἱ ἐχθροί του τοῦ ἀρνιοῦνται κάθε ἀνθρωπισμό. «Νὰ ἔχεις ἐμπιστοσύνη σ' ἐμένας καὶ στὴ Σόνγια. Νὰ μὴ μᾶς κρύβεις τίποτε πού θὰ μποροῦσες νὰ φοβᾶσαι νὰ τὸ μολογήσεις... Τὸ στήθος σου πρέπει λεύτερα νὰ ἀνασαινεὶ καὶ θέλω νὰ σὲ ἰδῶ πῶς καμιά μέρα θὰ ξαπλώσεις τὰ χέρια σου γιὰ ν' ἀγκαλιάσεις τὸν κόσμον... 'Ανοιξε τὴν καρδιά σου γιὰ τὸ σύμπαν. 'Ἡ ἐμπιστοσύνη σου σ' ἐμέ, ἡ ἀγάπη σὲ μᾶς καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἄ; εἶναι ὁδηγός σου. Τότε ἡ ἐργασία θὰ σοῦ γίνει παιγνίδι, δὲ θὰ σοῦ εἶναι κόπος, ἀλλὰ εὐτυχία καὶ εὐδαιμονία».

Στὰ γράμματα, στὴν οἰκογένειά του σὰ νὰ ἀποφεύγει κάπως τὰ πολιτικὰ καὶ τὰ πολεμικά. Μὰ ὅπου γιὰ τέτοια, εἶναι πάντα κάτι πολὺ γερό. 'Ἐτσι διαβάζομε σὲ κάποιο γράμμα του ἀπὸ τὸ ρωσικὸ μέτωπο : «Σήμερα εἶναι μιὰ πολὺ ἄγρια μέρα. Οἱ Ρῶσσοι μᾶς κάνανε μιὰ ἐπίθεση. Στὴν πρώτη γραμμὴ πού βρισκόμαστε, σκάφομε καινούργια χαρακώματα. 'Ἐχομε δροσιά. Καὶ ἀποπάνω μου καίγεται ἡ κόλασις. 'Εγὼ δὲ θὰ πυροβολήσω...»

Στὰ 1916 εἶχε γυρῆσι ἀπὸ τὸ Μέτωπο μὲ μιὰ λιγοήμερη ἄδεια. Τὸ πρῶτο πού ἔκανε ἅμα ἔφτασε στὴν πρωτεύουσα, εἶτανε νὰ σταθεῖ στὴν πῶ κεντρικὴ πλατεῖα, στὸ Potsdamer Platz, σὰ νὰ ποῦμε στὴν «Ὁμόνοια» τοῦ Βερολίνου, καὶ νὰ φωνάξει ὅσο μποροῦσε πῶ δυνατὰ στὰ αὐτιά τῶν «πατριωτῶν» πῶ μακριὰ ἀπὸ τὸ κανόνι καλοπερνούσανε. «Κάτω ὁ πόλεμος !» Γιὰ τὸ «ἐγκλημα» αὐτὸ καταδικάστηκε σὲ 4 χρόνια εἰρκτὴ. Μόλις μπῆκε μέσα στὸ μπουντροῦμι,

γράφει στη γυναίκα του τὰ ἐπόμενα. «Νὰ εἶσαι φιλόσοφος! Τί εἶναι τέσσαρα χρόνια! Τὸ κεφάλι ψηλά και τὸ πῖθ σπουδαῖο γίνεται μπαγατέλλα— sub specie aeternitatis ὄχι μόνο τῆς ζωῆς, τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ και τοῦ ἀτόμου». Σὲ ἄλλα γράμματα παρηγορεῖ ἡ μεγάλη του ψυχὴ ἢ πολυπάθη τοὺς φτωχοὺς, και τοὺς δυστυχισμένους. Και σὲ μιὰ στιγμή ἀπελπισιάς γράφει: «... μὰ πρέπει νὰ εἶναι οἱ ἄνθρωποι τέτιοι, δὲν μποροῦνε νὰ ζήσουνε μὲ ἀγάπη ἀναμεταξὺ τους;

Ὁ Λήμπκνεχτ εἶτανε και φανατικὸς λατρευτῆς τῶν μεγάλων ποιητῶν. Στὸ χαρακώμα και στὴ φυλακὴ δὲν τοῦ ἔλειπε ποτὲ ὁ Ὁμηρος, ὁ Σαίξπηρ, ὁ Ρουσσώ, ὁ Γκαίτε και ὁ Τολστόης. Τὸ πνεῦμα τῶν ποιητῶν αὐτῶν τοῦ χαρίζεαι τὴν ψυχικὴ γαλήνη, τὴν ὁποία χρειάζεται τόσο στὶς μαρτυρικὲς του ὥρες. «Ποιὸς μπορεῖ νὰ εἶναι ἀπελπισμένος και ἀπογοητευμένος ὅταν καταγίνεται μὲ τὸν Γκαίτε και τὴν τέχνη;» γράφει ἀπὸ τὴ φυλακὴ στὴ δυστυχισμένη του γυναίκα. Ὅλα αὐτὰ δείχνουν ἕτι ὁ πολιτικὸς δὲν πρέπει νὰ εἶναι μόνο πολιτικὸς, ὅπως νομίζουν πολλοί. Ὁ ἀληθινὸς πολιτικὸς πρέπει νὰ ἀγαπάει και τὸν ποιητὴ, γιατί και ἡ ποίηση εἶναι ἓνα κομμάτι ζωῆς.

Ὅταν ξεσπάει στὰ 1917 ἡ ρωσικὴ ἐπανάσταση, γίνεται ὁ ἴδιος ποιητῆς.

Φουρτούνα, σύντροφέ μου,
Μὲ καλεῖς!
Ἀκόμα δὲν μπορῶ.
Ἀκόμα εἶμαι ἀλυσσοδεμένος!
Και ἐγὼ εἶμαι, φουρτούνα,
Ἐνα κομμάτι σου.
Και ἡ μέρα θὰ ξαναγυρίσει
Ὅπου θὰ σπᾶσω ἀλυσσίδες.
Ὅπου θὰ ξεπλωθῶ
Ἀποπάνω ἀπὸ τὴ γῆ
Ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὶς πολιτείες,
Ὅπου θὰ μπεῶ
Στοὺς ἀνθρώπους
Στὶς καρδιὲς και στὰ μυαλά
Τῶν ἀνθρώπων,
Φουρτούνα, ὅπως ἐσύ!

Ἡ πεποίθησή του γιὰ τὴ νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἰδεολογίας φαίνεται ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ ποὺ γράφει στὴ φυλακὴ τὸ Γενάρη τοῦ 1917. «Wir sind und bleiben wir, trotz alledem» «Ἐμεῖς εἴμαστε και μένομε μολαταῦτα».

Τὸ βιβλίον «Gesammelte Briefe Karl Liebknechts» βγήκε στὸ ἐκδοτὸ κατάστημα τῆς «Aktion», Berlin—Wilmsdorf.

Σὲ καμιά κατοπινὴ μας ἀνταπόκριση θὰ δώσουμε λεπτομέρειες ἀπὸ τὶς «πολιτικὲς σημειώσεις» τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ.

Μόναχο

Α. STEINMETZ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΜΕΡΟΔΟΥΛΙΟΥ *

Χαρεῖτε σεῖς τὰ τάλαρα
ποὺ τᾶχετε πολλά,
ἐμᾶς τὸ μεροδούλι μας
μᾶς δίνει τὸ ψωμί μας,

Ἐμεῖς δὲ σᾶς ζηλεύουμε
και ζοῦμε πῖθ καλά
μὲ τὸ γλυκὸ κρασάκι μας
και μὲ τὴ μουσικὴ μας.

Χαρεῖτε σεῖς τὰ τάλαρα...
δὲ ζοῦμε δυὸ φορές,
τρῶ' ἢ σκοουργιὰ τὸ σίδερο
κι' ἢ ἔγνοις εἶναι σαράκι,

Θέλ' ἡ δουλιὰ ξανάσασαι,
τραγοῦδια και χαρὲς
κι' ὁ κόπος καλοπέραςαι
ἀγάπες και κρασάκι.

Μ. ΑΒΑΙΧΟΣ

ΣΑΝ ΟΝΕΙΡΟ

Χαρισμένο στὴ Μιτυληνιά
Δα Μ. Ε.

Τρεῖς, μὰ πάντα μονάχη ἐγὼ, παράπλευρα σ' ἓνα... «κακὸ τραπέζι» καθισμένες, σιγηλὴ, περσοῦτερο θυμωμένη μὲ παλιὲς μου παραγνώρισεις, σ' ἄκουα ἀκούραστα, μιλώντας γιὰ τὸ μελλούμενο ταξίδι σου..

Ἡ θάλασσα ἤσυχη, γαληνεμένη ἀπλωνόταν μπροστά μας μ' ἑλαφρὲς ζαρωματιὲς, ἀνατριχιάζοντας στὰ ἡδονικὰ φιλιὰ τῆς ἑσπερινῆς αἰθρας. Κι ὁ ἄμμος και τὰ πετραδάκια τῆς ἀκρογιαλιᾶς ἀναγάγιαζαν γλυκὰ στὰ ὑγρά φιλιὰ ποὺ σκορποῦσε ἀνάμεσὸ τους τὸ κῦμα παιγνιδιάρικο.

Κύματα ἤχου βιολιοῦ, ἡδονικὰ, γλυκὰ μελιστάλαχτα ἀνάσαιναν ἀπὸ μακρὰ μὲς' τὴν ψυχὴ μου, στὶς ὕστερες ὥρες τοῦ δειλινοῦ τὴ γλυκειὰ νοσταλγία τῶν χαμένων πόθων τῆς νεότητος.

Ὁρες γλυκειὲς και μυστικὸπαθεῖς ποὺ πλέκετε στὶς φτεροῦγες τὸ τραγικὸ τὸ σύντιμμα χαμένων ἐλπίδων και μὲ πόθους ἀνιστόρητους καινούργιους τὸ νοῦ μας πλανᾶτε, μὴ φεύγετε, σταθεῖτε. Και τὴ νύχτα ποὺ σὲ λίγο θάρθη νὰ σᾶς σκεπάσῃ μὲ τὸ μαγικὸ και σκοτεινὸ τῆς πέπλο μὴ τὴ σκιιάζεστε...

Μ' ἀλί μου! ἀλαφροπατᾶτε ἐσεῖς φεύγοντας ἐκεῖ κάτω βαθεῖα στὸν δριζόντα, πέρα στὶς κόκκινες πινελιὲς π' ἀφήκε τὸ στερνὸ χᾶδι και τὸ στερνότερο ἀκόμα σδυσμένο φιλι τοῦ ἡλιου στὴ γῆ.

* Τὸ τραγοῦδι αὐτὸ τοῦ μακαρίτη Ἀβλιχου εἶναι δημοτικώτατο στὴν Κεφαλονιά.

Κι' όταν σὲ λίγο μαζί μ' αὐτὲς χαθῆτε, ἀφίνετε ἐμᾶς ἴσκιους ποθοπλάνταχτους, πλανεμένους μεσ' τὴν τρομάρα τῆς νύχτας τῆς βαθείας καὶ σκοτεινῆς μετ' τὴ λαχτάρα τοῦ πόδου, τοῦ πόδου τοῦ ἀόριστου . . .

Π. Φάληρο 17-7-921.

ΑΡΣΙΝΟΗ ΤΑΜΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΜΑΡΜΑΡΟΥ *

Μὲ τὰ πόδια σπασμέν' ἀπ' τὸ γόνατο, μετ' τὰ χέρια κομμέν' ἀπὸ τὸν ἄγκωνα, κοίτεται μέσα στὸ μουσεῖον τὸ παλληκάρι τὸ ἀρχαῖο. Μισοπεσμένο στὸ δεξί του τὸ πλευρό, γέρνωντας ζερβὰ λίγο τὸ κεφάλι, εἶναι ξαπλωμένο, δλόβολο, ἀπάνω στὸ ξύλινο στήριγμά του, καὶ φαίνεται ὡσάν νὰ κυττάζῃ τὸ ἴδιο του τὸ κορμί. Ἄκέρχο ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, τὸ σῶμα του τεντώνεται σάν κατάλευκ' ὄνειροφάντασμα ὠραιότη-
τας καὶ γεροσύνης. Τῆς γλυκειᾶς ὡσάν κοριτσιοῦ, τῆς παλληκαρσίας σάν ἥρωα μορφῆς του τὸ ἀλαφρὸ σήκωμα, βαστοῦνε, τοῦ ἐξαίσιου λαιμοῦ του ἢ χαριτωμένες γραμμές. Ἀπὸ τὸ σβέρκο του ποῦ σκύβει λιγάκι, φεύγουνε πίσωθε, ἀνοιχτές, ἢ δυνατὲς πλάτες του· μὰ ἀπὸ μπροστά, τὰ στήθια του ὀρθώνονται εὐ-
ρωστα, σφιχτά, μετ' φουσκωμένα, ξαναμμένα τὰ βυζιά, σὰ νὰν τ' ἀνασηκόνῃ ὁ πλούσιος χυμὸς, ποῦ ἀναβράζει ἀπομέσα τους. Ἡ ράχη του μακρὰ, ἴσια, κατεβαίνει, χωρισμένη μετ' ἀυλάκι βαθύ, καὶ τυλίγει, λὲς καὶ τὸ βλέπει, ἀποκάτου ἀπὸ τὸ δέρμα, τὸ κανονικώτατο φκιασίμο τῶν κοκκάλων καὶ τὸ ἀξεχώριστο δέσιμό τους. Ἀπαλή, μετ' τὰ πλευρὰ πλεγμέν' ἁρμονικά, τῶνα μετ' ἄλλο, λυγίζεται ἢ μέση του ἢ λεπτή, πρὸ σὲ πάει μαλακὰ-μαλακὰ, ἀπὸ τὸ ἀνδρικό τέντωμα τῶν στηθῶν του, εἰς τῆς τρεμάμενης, τῆς ἀνθισμένης σάρκας τῶν πσιωνῶν του τὴν ἀφροδίσια ἐμμορφιά, στὰ ρυθμικά μάγια τῶν λαγαρῶν του. Δαμποκοπάει, γυαλιστερὴ σάν καθρέφτης, ἔλη, μετ' ἀνεπαίσθητες ζάρες ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ἢ καιλιά του, ἢ πλατεῖα καὶ ἢ σύμμετρη ἀντάμα καὶ καταμεσῆς τῆς χαμογελαῖ γλυκύτατα ὁ ἀφαλός του, ποῦ μόλις φαίνεται, καὶ ἀποκάτου τῆς, ξέσκεπο, ἐλεύθερο, περιλαμπρο, δλόφωτο, τὸ θεῖο βασίλειο τῆς νεότητος του ὑψώνεται. Ἀκμαῖα, γενναῖα, τερνευμένα, στρογγυλόνονται τὰ μεριά, καὶ τραβοῦν κατὰ κάτου, δμαλά, εὐθύγραμμα, γιὰ νὰ βροῦν τὰ κορδωμένα ντικλίνια **. Δῶθε καὶ κειθε δίπλα εἰς τὸ κορμί, ξυφουτρόνου

* Ἀπὸ τὸ Β' τόμο τῶν «Φιλολογικῶν Ἔργων» ποῦ τὼνώνει τὸ «Ἀθ. Βιβλιοπωλεῖον» Χ. Γανιάρη.

** Ἔτσι λέγονται εἰς τὴν Κρήτην, κατ' ἄλλους μὲν, οἱ ὁποῖοι καὶ παράγουν τὴν λέξιν ἐκ τοῦ «ἀντικλίνω», αἱ ἰγυε, κατ' ἄλλους δέ, οἱ ὁποῖοι τὴν παράγουν ἐκ τοῦ «ἀντικνήμιον», ὅτε πρέπει νὰ γράφεται καὶ «αντικλήνια», ἔλο τὸ κάτω τοῦ γόνατος ποδάρι.

ἀπὸ τοὺς ὤμους του τὰ νευροδύναμα μπράτσα του, καὶ ἀπάνω τους, χωρισμένοι, καθαρὰ-καθαρά, καθ' ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, μὰ κ' ἐνωμένοι ἀξεκόλλητα ἐντούτοις, ἡσυχιοι, ἀξέννοιαστοι, ὡτὰν ν' ἀναπαύονται μετ' ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ τους, προβάλλουνε εἰς μυῖνες, καμαρωτοὶ καὶ περήφανοι. Ἀλλὰ κει ποῦ μετ' τὸν ἄγκωνα ἢ πῆχην θὰ ἐκαρφονότανε στερεὰ στὸ μπράτσο, κει ποῦ ἢ πανώρηκα καμάρια τῆς ἀντζας θὰ ἐκολλοῦσε σφιχτά μετ' τὴν ἰσάδα τὴν τολμηρὴ τοῦ μεριοῦ, σὰ μιὰ πληγὴ ἀνώμαλη καὶ βαθεῖα, μετ' ἀπότομα τὰ ξεπεταχτά τῆς τὰ χεῖλια, μονάχη δείχνει, ποῦ θὰ ἤντουσαν τὰ στιβαρὰ χέρια, τὰ ἐπιδέξια νὰ ρίχνουνε τὸ λιθάρι ἢ νὰ κατεβάξουν τὴ γροθιά, ποῦ θὰ ἤντουσαν τὰ πόδια τὰ φτερωμένα, τὰ πόδια τὰ ἀφθαστα εἰς τὸ τρέξιμο καὶ τὰ ἀσύγκριτα εἰς τὸ πήδημα. Σὰν νὰν τὴν ἔχη δομένη παλάμη ἀγνωστη, ὁποῦ νὰ προμελέτησε τὸ χτύπημα, ποῦ νὰ ἐπροσχεδίασε τὸ ἄδικο, τ' ἄρπαξε, χέρια καὶ πόδια, καθὼς κατέδηκε, ἢ βαρεῖα πληγὴ, καὶ λείπουνε παρμένα. Ὅλο τὸ ἄλλο του τὸ σῶμα, ἀπείραχτο καὶ ἀνέγγιχτο καὶ ἐμψυχο, παρουσιάζετ' ἐμπρός σου, μονομιάς, σὰ νὰν τοῦ χάρισαν, λὲς δὲν ἐπέρασε ἀκόμη στιγμὴ, τὸ δῶρο τῆς ὑπαρξης, σὰ νὰ ἐφύσηξαν μέσα του, λὲς καὶ δὲν εἶναι στιγμὴ ἀκόμη, τὴν πνοὴ τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὰ σκέλια ἔως εἰς τὰ μαλλιά, ἀπὸ τὴν κορφή ἔως τὰ ντικλίνια, τίποτα δὲ θολώνει τὸ φάνταγμα τοῦ θαυμαστοῦ του κορμιοῦ, τίποτα δὲν ἀτιμάζει τὴ μαγικὴ του τὴν ἔψη, τίποτα δὲν ντροπιάζει τὴν ἔψη του τὴ λαμπρή. Οὔτε τὸ μικρότερο τρίψιμο οὔτε τὸ ἀπλούτερο ράγισμα, οὔτε τὸ ἐλάχιστο χάλασμα, δὲ ζημιώνει καθόλου τοῦ παλληκαριοῦ τὴ θεωρῖα ποῦ σὲ θαμπώνει. Ἀλλὰ τῶν μπράτσων του ἢ πληγῆ, μὰ ἢ πληγῆ τῶν μεριῶν του, προβάλλει καὶ χάσκει, ἀσπλαχνη, φρικτὴ, καὶ κόβει μετ' κακία στὴ μέση τὸ κατάλευκ' ὄνειροφάντασμα, καὶ ξυπνάει τὸ μάτι ἀξάφνα ἀπ' τὸ μεθῶσι του τὸ γλυκό. Θάλαγες πῶς μοῖρα κρυφὴ, θάλαγες πῶς ἐκδίκησις μουσικὴ, ποῦ ἢ ἐφθόνησε ἢ ἴδια τὸ τέλειο, τὸ μοναδικὸ τὸ κορμί, ἢ θῆλῃσε νὰ δουλέψῃ τὸ ἄγριο μίσος ἐχθροῦ ζηλιάρη, ἐπίτηδες ἀπλωσ' ἀπάνω του τὸ βαρὺ χέρι τῆς, τὸ χέρι τῆς τὸ ἀλύπητο, κ' ἐπίτηδες τ' ἄφηκε ἀνέγγιχτο τ' ἄλλο, κ' ἐπίτηδες τοῦκοψε μονάχα τὰ ἄκρα του, γιὰ νὰν τοῦ πάρῃ τὴ δύναμι νὰ κινιέται, γιὰ νὰν τὸ κάμη ν' ἀπομείνῃ νὰ σέρνεται, τὸ φτωχὸ, πεντάμορφο μὰ κολοβωμένο, γιὰ νὰν τὸ κάμη νὰ βλέπῃ, ὡσάν κατάδικος, τὸν ἑαυτὸ του παράλυτο, γιὰ νὰν τὸ κάμη νὰ παρασταίνῃ ἀντάμα καὶ τὴ μεγαλῆτερη ἀσχῆμα. Καὶ ὁ νέος, κοίτεται τώρα, ἔτσι, ἐκεῖ πέρα, δίχως νὰ μπορῇ οὔτε στὰ χέρια του νὰ βασταχθῇ οὔτε στὰ ποδάρια του νὰ στηρίξῃ, δίχως νὰ μπορῇ νὰ σταθῇ ὀρθός, δίχως νὰ μπερῇ νὰ σηκωθῇ, σάν σακάτης σὲ κρεβάτι ἀρρώστιας. Τὴν ἀσπράδα τὴν ἀγγιχτὴ τοῦ κορμιοῦ του, θλιβερὰ ἀγκαλιάζει, ἢ μυρτίλα τοῦ ξύλου, ποῦ εἶν' ἀπλωμένος, κ' ἀποκάτου του

Ένα ψηφίο φανερώνει τη σειρά που τὸν ἔχουν βαλμέ-
νον. Ἀπὸ τῶν παραθυριῶν τὰ ἀψηλὰ τζάμια, πέφτει
χάμου, θαμπὸ τὸ φῶς, καὶ σκορπίζει πένθιμη λάμψη.
Γύρω-τριγύρω του, συντρόφια του εἰς τὴ συμφρά-
του, σὰ νὰν τὰ σώριασε, ἢ ἴδια μοῖρα, κι' αὐτὰ κεῖ-
πέρα, παρόμοιας κατάρας θύματα, ἀθλία χαλάσματα
τῆς ζωῆς, ἐποῦ γυρεύουν ἡσυχίαν ἀπὸ τὰ πάθη,
λειψάνα τέτοιαις τύχῃς, ἐποῦ βρῆκαν λιμάνι γιὰ νὰ
φύγουν τῆς μόρας, νὰ γλυτώσουν τὰ βάσανα ταραγ-
μένης ὑπάρξεως, μὲ τὸν ἴδιον τρόπο, ἀπαράλλαχτ'
ἀπάνω στὰ ξύλινα, ἀπάνω στὰ μαῦρα στηρίγματα
τους, σὰ σὲ κρεβάτια ξαπλώνονται, γερμίζουν δλον
τὸν τόπο, κοψοπόδαρα, ἢ κουλά, ἢ ραγισμένα, ἢ μι-
σοσπασμένα, ἢ κατασκακισμένα, σὰ σὲ νοσοκομείου
ζωγραφιά, λὲς κι' ἀκαρτεροῦν τὸ χειροῦργο γιὰ νὰ
ἰδῇ τῆς πληγῆς τους, ἕνα σωρὸ κι' ἄλλα κορμιὰ σὰν
αὐτόν, ὡσὰν αὐτόν κι' ἄλλα κουφάρια ἕνα σωρὸ.
Μέσα στὴν κρύα τὴ σάλα, τὴ στρωμένη μὲ πλάκες,
ἢ σιωπὴ εἶναι ἀπόλυτη, ἀνέκφραστο παράπονο β-
σιλεύει. Καὶ μισοπεσμένο στὸ δεξί του πλευρό, γέρ-
νωντας ζερβὰ λίγο τὸ κεφάλι, τὸ παλληκάρι τὸ
ὄρατο, φαίνεται σὰν νὰ βλέπῃ τὸ ἴδιο του κορμί,
καὶ σὰν σύννεφο λύπης, ποῦ μόλις διακρίνεται, νὰ
σκεπάξῃ τὴν καλὴ του μορφή, τὴν παλληκαρσία
καὶ τὴ γλυκειά. Ἄχ, δὲν ἐφανταζότανε, ποτὲ βέ-
βαια, αὐτὴν τὴν τύχη, ἔταν, λεθέντης καμαρωμένος,
ἐσουργανοῦσε εἰς τῆς σταῆς καὶ στὰ γυμναστήρια
τῆς παλαιᾶς πόλεως τὴν ἀνεκδιήγητη βίβα τῶν
ἀφεγαδιάστων μελῶν του. Ἄχ δὲν ἐφανταζότανε βε-
βαια αὐτὴν τὴν τύχη, ἔταν, στεφανωμένος ἀγωνι-
στής, ἔρριχνε τὸ λιθάρι στὸ Στάδιο. ἢ ἐνικοῦσε στὸ
πάλαμα, ἢ ἐκουβέντιαζε μὲ τοὺς φιλοσόφους, ἢ ἀνέ-
βαινε στὴν Ἀκρόπολι, μπροστὰ-μπροστὰ στὰ ἱερὰ
πανηγύρια. Δὲν ἐφανταζότανε ποτὲ βέβαια αὐτὴν
τὴν τύχη, ἔταν ἐβγαίνε ἀπ' τὰ χέρια τοῦ γλύπτη
του, ἔταν ἀστραφτε μέσα στ' ἀργαστήρι του, ἀπο-
κάτω ἀπ' τὸν ἠλόνοχο οὐρανὸ τῆς Ἀθήνας, ἀπο-
κάτω ἀπ' τοῦ ἡλίου τὴν ἀσκίαστη λάμψη, ἀνατρι-
χιάζοντας ὄλος ἀπὸ δύναμι κι' ἀπὸ ἀντρεία. Καὶ δὲν
ἐφανταζότανε, — ἄχ, ποτὲ βέβαια! — αὐτὴν τὴν τύ-
χη, ἔταν, θνητὸς αὐτός, ἔδλεπε νὰν τὸν στηλόνονε
στὸ ναό, γιὰ νὰ παραστήσῃ τοῦ Ἀπόλλωνα ἢ τοῦ
Ἑρμῆ τὸ ἀθάνατο εἶδωλο. Καὶ σὰν νικημένος πο-
λεμιστής, μὲ σπασμένα τὰ πόδι' ἀπὸ τὸ γόνατο, μὲ
κομμένα τὰ χέρι' ἀπὸ τὸν ἄγκωνα, εἶναι ξαπλωμέ-
νο, ὀλόβολο, ἀπάνω στὸ ξύλινο στηρίγμα του. Ἀκί-
νητο, μὲ τὰ μάτια του σταθερά, θάλεγε δμως πῶς
τριγυρνάει τὸ βλέμμα του, ἀπὸ τοὺς ὄμους τοὺς
νευρώδεις εἰς τὰ τορνευμένα του τὰ μεριά, ἀπὸ τὴ
λυγερὴ του τὴ μέση εἰς τὸ φούσκωμα τῶν στηθῶν
του, ἀπ' τὴν τρεμάμενη, τὴν ἀνθισμένη σάρκα τῶν
πισινῶν του στὸ θεῖο βασίλειο τῆς γυμνῆς νεότητος
του. Καθὼς σκύβει ἀλαφρὰ τὸ λαιμὸ του, λὲς κ' ἔζε-

τάζει μονάχος του τὸ σῶμά του, καὶ μελετᾷ τοὺς
μυθῶνες του καὶ σπουδάζει τὸ φιλόσομό του. Καὶ
κἄπου-κἄπου, στὸν κρυφὸ του περίπατο, τὸ βλέμμα
του φαίνεται, σὰ νὰ καρφόνεται, βαρὺ, βαρὺ, καὶ
εἰς τῶν γονάτων του τῆς ἀπότομης λαθωματιῆς, καὶ
εἰς τῆς σκληρῆς τῶν ἀγκῶνων του τῆς πληγῆς. Κι'
ἂν τὸν κυττάξῃς ὄρα πολλή, πολλή, πεσμένον ἔτσι,
μὲ τῆς λύπης τὸ σύννεφο τὸ ἄφαντο, ἐποῦ σκεπάξῃ
τὸ μέτωπό του, θαρρεῖς πῶς εἶτι, — τάχα μονάχα σὲ
γελάει τὸ μάτι σου; —, σιωπηλὸ δάκρυ λαμποκο-
πᾷει κάπου-κἄπου, μέσ' ἀπ' τὰ πέτρινα ματό-
φυλλὰ του . . .

ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Γράφετε σύντομα καὶ καθαρογραμμένα γράμματα.

Γιὰ τὴν ὄρα, ὁ «Νουμᾶς» μένει δίχως
γραφεῖο. Προσωρινὸ γραφεῖο του εἶναι τὸ
Poste Restante τοῦ Ἐξωτερικοῦ καὶ τὸ Ἀθη-
ναϊκὸ Βιβλιοπωλεῖο X Γ' ἀνιάρη καὶ Σία ὁδὸς
Σοφοκλέους 3, ὅπου μποροῦν ὅσοι θέλουν ἀπὸ
τοὺς κ. κ. συντρομητῆς τῆς Ἀθήνας νὰ πλε-
ρῶνουν τὴ συντρομή τους, παίρνοντας ἀπό-
δειξη ὑπογραμμένη ἀπὸ τὸ Διευθυντὴ τοῦ
«Νουμᾶ». Στ' «Ἀθηναϊκὸ Βιβλιοπωλεῖο»
ὑπάρχουν καὶ περασμένα φύλλα τοῦ «Νουμᾶ».

— *Μάγο.* Μὴν κακιάνεις, ὅτι εἶναι καλὸ ἀπὸ τὰ παι-
γνιδιάρικα τραγούδια σου θὰ δημοσιεῦνται. Δὲ θὲς καὶ
λόγου σου νὰ δημοσιεῦνται μονάχα τὰ καλὰ; — κ. Δ.
Πομ. Θὰ δημοσιεῦτε. Ἀφοῦ τόσο σὲ τρομάζει ἢ «Σελίδα
γιὰ τοὺς νέους», θὰ ἰδρῶσουμε ἀργότερα καὶ μιὰ «Σελίδα
γιὰ τοὺς γέροντες» καὶ ἄλλη μιὰ «Σελίδα γιὰ τοὺς μεσοκο-
πους», γιὰ νὰ μένουν ἔτσι ὅλοι ἱκανοποιημένοι. — κ. Κ.
Οὐρ. Ἀπὸ τὸ «Πνέμα» σου ἡ πρώτη στροφὴ μᾶς κατα-
μάγεψε.

Ἐνα φάσμα πινύφηλο, θεῖο,
μὲ γραμμῆς ἀκαθόριστες λάγνες
καὶ μὲ ὄψη παρήγορου ἀστέρου
ν' ἀνεβαίνει ἀγάλλιο
σ' ἕνα κόσμο, σὲ ἄλλο πλανήτη . . .

— κ. Κυρ. Δαν. Τὸ «Ἔϊτανε» ἔχει κάποια καινούργια κι'
ἀσυνήθιστη πνοή, μὰ θάθελε περισσότερο δούλεμα. Τὸ
ἄλλο πολὺ καλὸ καὶ δημοσιεῦτε. — κ. Κατσμ. Λό-
χος ἀσυρματιστῶν. Σμύρνη. Σὲ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς γρά-
ψετε γιὰ νὰ κανονίσουμε τοὺς λογισμούς μας. Περνώντας ἀπὸ
τὴν Ἀθήνα μᾶς ἀφίστε σημεῖωμά σου πῶς θὰ μᾶς ἔγραφε,
μὰ ἀκόμα γάρθῃ τὸ γράμμα σου ! !